

Gülün Bülbül Olduğudur: Osmanlı'nın Kadın Şairleri Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi

The Rose is Nightingale: On the Women's Poets of the Ottoman A Bibliography Trial

Aysun ÇELİK

Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat
Fakültesi, Ankara, Türkiye

ORCID

A.Ç.: 0000-0002-4734-1676

Corresponding Author:

Aysun ÇELİK

Email:

aysuncelik@hacettepe.edu.tr

Citation: Çelik, A. (2020). Gülün Bülbül olduğudur: Osmanlı'nın kadın şairleri üzerine bir bibliyografya denemesi. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10 (1): 182-212.

Submitted: 07.03.2020

Accepted: 22.03.2020

Özet

15. yüzyılda yaşadığı bilinen ilk kadın şair Zeyneb Hatun'dan, 20. asırda vefat eden Çeşm-i Âfet'e kadar klâsik Türk edebiyatı geleneği içinde şiir söyleyen kadın şair sayısı, bugünkü tespitlerimize göre 67'dir. Divanları günümüze ulaşan 12, aruzla şiir söylediği bilinen 56 kadın şair bulunmaktadır. Osmanlı'nın kadın şairleri üzerine son yıllarda önemli ilmî çalışmalar yapılmıştır. Ancak bu çalışmalar tabii olarak öncelikle bu şairelerin tanıtılmasını ve eserlerinin günümüz Türkçesine çevrilmesini ihtiva etmektedir. Özellikle tezkire, biyografik kaynak ve şiir mecmualarından edinilen bilgilerle tespit edilen kadın şairlerin sayısı -yaşadıkları devirlerin şartlarına kıyasla- az değildir. Bu çalışmada, Osmanlı Devleti'nin varlık gösterdiği asırlarda yaşayan kadın şairler hakkında yapılan ilmî çalışmalar üzerine bir bibliyografya denemesi hazırlanarak; güncel kadın şair sayısını tespit etmek, bu şaireler hakkında ne tür çalışmalar yapıldığını ortaya koymak, ilgiyi gözlemlemek, araştırmacıları mevcut yayınlardan haberdar ederek bundan sonra yapılacak çalışmalar için fikir vermek ve üzerinde bir çalışma yapılmamış şairleri ve konuları araştırmacıların dikkatine ve ilgisine sunmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Kadın, Divan Şairi, Bibliyografya.

Abstract

From the first known poet, Zeyneb Hatun, who was known to have lived in the 15th century, to Çeşm-i Âfet, who died in the 20th century, the number of female poets in the tradition of classical Turkish literature is 67, according to our findings today. There are 12 women poets whose books have survived until today, and 56 known to sing poetry with prosody. Important scientific studies have been conducted on Ottoman female poets in recent years. However, these studies, of course, primarily include the translation of works by these poets into contemporary Turkish. In particular, the number of women poets determined by the information obtained from literary history, biographical sources and poetry magazines is not low compared to the conditions of their transfers. In this study, a bibliographic essay was prepared on scientific studies about women poets who lived during the Ottoman Empire; it is aimed to determine the current number of women poets, to reveal what studies have been conducted on women poets, to observe the interest shown to women poets, to inform researchers about current publications and to present subjects which have not been studied to the research community.

Keywords: Ottoman, Woman, Divan Poet, Bibliography.

1. GİRİŞ

Kadim hikâyelerimizden “Gül ü Bülbül”, mecazî aşkın bir temsili; sesin, ahengin, şiirin ve şarkının muhrık bir ifadesidir. Klâsik Türk edebiyatının bu meşhur anlatısının bülbülü; divan şairinin sıklıkla kendisini teşbih ettiği, kendisiyle mukayese ettiği, âşıklık bahsinde rekabet ettiği bir kahramandır. “Gül ü Bülbül” hikâyesinde, kahramanların bir cinsiyeti yoktur. Ancak naz makamında olmasından dolayı gül, dişil; niyaz makamında bulunmasından dolayı bülbül de eril çağrışıma sahiptir. Klâsik şiirimizde de şiiri söyleyenin ve şiir söylenenin cinsiyeti ekseriyetle belli değildir. Bu bakımdan kadına yazılmış gibi anlaşılabilir, Osmanlı'nın şiiri; kadının yahut erkeğin olmaktan çok, güzelin ve güzelliklerin şiiridir. Kadının; “gül”den, güle şarkılar okuyan bir “bülbül”e, yani şairliğe evrilmesi de böyle bir benzerliği ifade eder.

“Büyük şair veya yazarların erkek olduğu” kanısı, yaygın bir fikir olsa bile; âşıklık ve şairlik, muhakkak ki kadının narin yaratılışı, ince hisleri, derin düşünceleri ve geniş hayal dünyası ile daha uyumludur. Dolayısıyla ağıtların, ninnilerin, mesellerin ve masalların yapıcısı olarak kadın, bir nazm ve nizam devleti olan Osmanlı'da şiire ve aruza da ilgisiz kalmamıştır.

Osmanlı'nın kadın şairleri içinde sevdiğinin adını dile düşürmek pahasına, aşkını ilan eden bir Mihrî de vardır:

*Bir zamân şehri Amâsiyye'de İskender idün
Hızroveş âb-ı hayât isteyene bir rehber idün
Hûblar içre sanemâ sen dahi bir server idün
Yüri şâhum yüri ismarladum Allâh'a seni (Mihrî) (Arslan, 2018: 172).*

Şehzade Mustafa'nın katli dolayısıyla; Hürrem Sultan'a “Urus cadısı”, Sultan Süleyman'a da “merhametsiz” diyerek devrin siyasi meselelerine kayıtsız kalmayan bir Nisâyî de vardır:

*Bir Urus cādûsının sözün kulağına koyup
Mekr ü âle aldanuban ol 'acûzeye uyup
Bağ-ı ömrün hâsılı ol serv-i âzâda kıyup
Bî-terahhum şâh-ı âlem n'itdi Sultan Mustafa (Nisâyî) (Şentürk, 2009: 78).*

Sırrî Hanım gibi şiirini öven kadınlar da bu edebiyatın şairidir:

*Sırrî pek şîrîn-sühansın şi'r-i pâkin mürdeye
Cân verir ahabâba isti'dâd u iz'ân öğredir (Sırrî) (Cunbur, 2011: 94).*

Tevhîde Hanım gibi şairlik konusunda tevazu gösterenler de bu geleneğin temsilcisidir:

*Şâirlik haddim değil hâşâ bana Hakk'ın yadigârıdır
Makbûl olursa Tevhîde'nin ehl-i dile bergüzârıdır (Tevhîde) (İspirli, 2007).*

Osmanlı'nın kadın şairleri üzerine son yıllarda önemli ilmî çalışmalar yapılmıştır. Ancak bunlar tabii olarak öncelikle bu şairlerin tanıtılmasını ve eserlerinin günümüz Türkçesine çevrilmesini ihtiva etmektedir. Özellikle tezkire ve şiir mecmualarından edinilen bilgilerle tespit edilen kadın şairlerin sayısı -yaşadıkları devirlerin şartlarına kıyasla- az değildir. Bu konuda pek çok değerli çalışma bulunmakla birlikte en derli toplu yayın, Serhan Alkan İspirli tarafından hazırlanan “Kadın Divan Şairleri ve Geleneğin Uzantısı” başlıklı kitaptır. Bu çalışmada 47 adet kadın şaire yer verilmiş, bunlardan 46 tanesi geleneğin uzantısı olarak değerlendirilmiştir. Kitapta; bu şairlerin hayatları hakkında kısaca bilgi verilmiş, eserleri tanıtılmış, şiirlerinden örnekler paylaşılmıştır. Ancak mezkûr kitabın 2007'de yayımlanmasından sonra yapılan ilmî çalışmalarla

İspirli'nin verdiği kadın şair sayısına yenileri eklenmiştir. Şairelerden bizleri haberdar eden bir başka kaynak ise Ahmet Yesevi Üniversitesi bünyesinde hazırlanan ve pek çok araştırmacının katkısıyla oluşturulan "Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü" adlı biyografi platformudur. İspirli'nin mezkûr çalışması ile binlerce şair ve yazar hakkında bilgi verilen *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü* (<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/>) ve YÖK'te kayıtlı bulunan *lisansüstü tezler* üzerinde yaptığımız araştırmalar neticesinde; bugünkü tespitlerimize göre 12 divan sahibi ve kaynaklarda aruzla yazdığı kaydedilen 55 kadın şair bulunmaktadır. Böylece İspirli'nin 2007'de verdiği 47 sayısından sonra, 13 yıl içerisinde yeni 20 adet kadın şair, edebiyat tarihimizdeki yerini almıştır.

Bu çalışmada Osmanlı'nın kadın şairleri üzerine yapılan ilmî çalışmalara dair bir bibliyografya denemesi yapmak suretiyle; güncel kadın şair sayısını tespit etmek, şaireler hakkında ne tür çalışmalar yapıldığını ortaya koymak, gösterilen ilgiyi gözlemlemek, araştırmacıları mevcut yayınlardan haberdar ederek bundan sonra yapılacak çalışmalar için fikir vermek, üzerinde bir çalışma yapılmamış şairleri ve konuları araştırmacıların dikkatine ve ilgisine sunmak hedeflenmiştir. Öyle ki varlığı, yokluğunda fark edilen; kadri, -ekserî- eksikliğinde bilinen kadının "şairlik meydanı"ndaki altı asırlık mevcudiyetini belirlemek, Osmanlı'nın dinî, içtimai, ilmî ve talimî birikiminin önemli bir çıktısını sergileyecektir.

Aşağıda öncelikle kadın şairler hakkında yapılan genel çalışmalar verilmiş, ardından -vefat tarihine göre- kronolojik olarak kadın şairlerimiz kısaca tanıtılmış ve haklarında yapılan çalışmalar "tez, kitap, kitap bölümü, ansiklopedi maddesi, makale, bildiri" başlıkları altında soyadı alfabetiğiyle sıralanmıştır.¹

A. GENEL ÇALIŞMALAR

a. Tez

1. Ağzıkara, Remzi (2016). *15. Yüzyıl Divan Şairlerinden Adnî, Avnî, Cem Sultan, Mihrî Hatun ve Cemalî'de Ayet ve Hadis İktibasları*. Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli: Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2. Aktan, Mustafa (2019). *Türk Edebiyatında Kadın Divan Edebiyatında Kadının Yeri (Önemi, Nicelik Ve Nitelikleri)*. Lisans Tezi, Lefkoşa: Yakınadoğu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.
3. Atasoy, Ümran (2019). *Âdile Sultan ve Tevhîde Hanım Divanlarında Üslup*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
4. Temizaltın, Gözde Dede (2019). *Leyla Hanım ve Şeref Hanım Divanlarında Tarih Manzumeleri*. Yüksek Lisans Tezi, Van: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
5. Yıldız, Naciye (1987). *Mutasavvıf Türk Kadın Şairleri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

b. Kitap

1. Alp, Nihal (2014). *Osmanlıda Kadın Şairler*. Ankara: Büyük Anadolu Medya Grup.
2. Altındal, Meral (1994). *Osmanlıda Kadın*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
3. Aydın, Mehmet (1995). *Ne Yazıyor Bu Kadınlar, Osmanlıdan Günümüze Örnekleriyle Kadın Yazar ve Şairler*. Ankara: İlke Yayınları.
4. Aydın, Mehmet. (2001). *Edebiyatımızda Kadın Şair ve Yazarlar Sözlüğü*. Ankara: Alesta Yayınları.
5. Cunbur, Müjgan (2011). *Osmanlı Dönemi Türk Kadın Şairleri*. İstanbul: Türk Kadınları Kültür Derneği Yayınları

¹ Osmanlı dönemi şair tezkireleri ve bazı biyografik kaynaklar, çalışmamıza dâhil edilmemiştir.

A. Çelik

6. Cunbur, Müjgân ve Saryal (Duranoğlu), Neriman (1970). *Türk Kadınının Şiiri*. Ankara: Kadının Sosyal Hayatını Tetkik Kurumu Yayınları.
7. Çakır, Serpil (1994). *Osmanlı Kadın Hareketi*. İstanbul: Metis Yayınları.
8. Çoban Döşkaya, Füsün (2010). *21. Yüzyılın Eşiğinde Kadınlar: Değişim ve Güçlenme*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayını.
9. Dil, Şahinkaya (1948). *Resimli Türk Kadın Şairleri Antolojisi*. Ankara: Nur Yayınları.
10. Fatma Aliye (1901). *Nâmdârân-ı Zenân-ı İslâmiyân*. İstanbul: Malumat Gazetesi.
11. Hacıbeyzâde Ahmed Muhtâr (1311/1892-3). *Şâir Hanımlarımız*. İstanbul: Matbaa-i Safâ ve Enver.
12. İnal, İbnülemin Mahmut Kemal (2000). *Son Asır Türk Şairleri*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
13. İspirli Alkan, Serhan (2007). *Kadın Divan Şairleri ve Geleneğin Uzantısı*. Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.
14. Karaca, Tağızade Nesrin (2006). *Edebiyatımızın Kadın Kalemleri*. Ankara: Vadi Yayınları.
15. Köksal, M. Fatih vd. (2017). *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatında Kadın Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Ankara: Kibatek Yayınları.
16. Kurdakul, Şükran (1971). *Şairler ve Yazarlar Sözlüğü*. İstanbul: Ataç Kitabevi
17. Mehmed Zihni (1982). *Meşâhîrü'n-Nisâ -Tarihte İz Birakan Meşhur Kadınlar-*. İstanbul: Şamil Yayınevi.
18. Sarı, Eren (2016). *Osmanlı Kadın Şairleri*. Antalya: Nokta E-Book.
19. Sever, Mustafa (1993). *Divandan Günümüze Türk Kadın Şairler Antolojisi*. İstanbul: Yön Yayıncılık.
20. Tamsöz, Bedihan (1994). *Osmanlıdan Günümüze Kadın Şairler Antolojisi*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
21. Toros, Taha (1934). *Türk Kadın Şairleri*. İstanbul: Universum Matbaası.
22. Uraz, Murat (1941). *Resimli Kadın Şair ve Muharrirlerimiz*. İstanbul: Nümune Matbaası.
23. Yurdabak, Hüseyin (2006). *Türk Edebiyatında Günümüz Kadın Şairleri*. Ankara: Yücel Ofset.

c. Kitap Bölümü

1. Kara, Mustafa (2009). "Sûfi Gözüyle Kadına Zeyl, Derviş Hanım Şairler". *Sûfi Gözüyle Kadın*. İstanbul: İnsan Yayınları.
2. Pala, İskender (1998). "Kadın Şair Olursa Gör Başına Neler Gelir". *Âşinâ Güzeller*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
3. Sılay, Kemal (2010). "Erkeğin Ağzından Söylenen Gazel: Osmanlı Kadın Şairler ve Ataerkilliğin Gücü". *Modernleşmenin Eşiğinde Osmanlı Kadınları*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
4. Toska, Zehra (2007). "Divan Şiirinde Kadın Şairlerin Sesi". *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

d. Ansiklopedi Maddesi

1. Bekiroğlu, Nazan (1999). "Osmanlı'da Kadın Şairler". *Osmanlı*. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 9: 802-812.
2. Yılmaz, Ahmet (2002). "Türk Edebiyatında Kadın Şairler ve Na't". *Türkler*. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 11: 768-775.

e. Makale

1. Açıl, Berat (2007). "Eski Türk Edebiyatında Kadın Yazarlar", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*. 5/10: 587-596.
2. Adıgüzel, Ferah Burgul (2014). "Edebiyat Eğitiminde Unutulmuş Kadın Yazarlar", *Yaratıcı Drama Dergisi*, 9/18: 17-31.

3. Alkaç, N. (2011). "Edebiyat-ı Kadimenin Taife-ı Nisvası/Osmanlı Kadın Şaireleri", *Erciyes Aylık Fikir Sanat Dergisi*, 30-33.
4. Argunşah, Hülya (2016). "Kadınların Şairliği ve Ahmet Mithat Efendi 'Kadın Şairden Kadın Yazara'", *Turkish Studies*, 11/4: 91-108.
5. Avcı, İsmail (2016). "Balıkesirli Mehmed Gazâlî'nin 'Türk Kadın Şairleri' Başlıklı Yazı Dizisi Üzerine", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Aralık, 19/36: 31-80.
6. Ayaz, Berna (2016). "Sözlü ve Yazılı Kültür Bağlamında Cönklerde Kadın Divan Şairleri", *Millî Folklor*, 111: 66-74.
7. Bilsel, Şeref (2003). "Dünden Bugüne Şair Kadın Üzerine Saptamalar", *Öteki-siz*, 7: 39-40.
8. Ceyhan, Âdem (2000). "Ahmed Muhtar Bey'in Şâir Hanımlarımız İsimli Eseri", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 8: 299-350.
9. Çakır, Mustafa Sefa (2019). "Döneminin Kadın Şairlerinden Sultan İkinci Abdülhamid'e Cülûsiyyeler", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Ağustos, 46: 75-93.
10. Çeri, Bahriye (1999). "Divan Edebiyatının Kadın Şairleri". *Hürriyet Gösteri*, Temmuz-Ağustos, 212: 45.
11. Çetinkaya, Ülkü (2008). "Divan Edebiyatında Kadına Genel Bakış". *Turkish Studies*, 3/4: 283-328.
12. Ermiş, Hamza (2006). "Meşâhîru'n-Nisâ'nın Muhtevası, Kaynakları ve Arap Dili ve Edebiyatı Açısından Önemi", *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 8/13: 45-63.
13. Ersöz, Emine (2014). "XV-XVI. yy Osmanlı Döneminde Kadın Şairler", *Dört Öge*, 3/5: 177-186.
14. Güfta, Hüseyin (2012). "Tuhfe-i Naili'deki Kadın Şairler". *Güneyde Kültür Dergisi*.
15. Günay, Umay (2000). "İslâmî Dönemde Türk Toplumunda Kadının Yeri ve Önemi", *Millî Folklor, Yaz*, 46: 4-9.
16. Havlioğlu, Didem (2010). "Valideler, Hemşireler, Kerimeler: Osmanlı Şiirinde Kadınlararasılık", *Turkish Studies*, 34/II: 105-113.
17. İspirli, Serhan Alkan (2007). "Osmanlı Kadınının Şiiri", *Turkish Studies*, 2/4: 445-454.
18. İspirli, Serhan Alkan (2008), "Trabzonlu Kadın Divan Şairlerimiz: Fitnat, Saniye ve Mahşah Hanım", *Karadeniz Araştırmaları*, 16: 113-120.
19. Kızıltan, Mübeccel (1994). "Divân Edebiyatı Özelliklerine Uyarak Şiir Yazan Kadın Şairler". *Sombahar, Kadın Şairler Özel Sayı, Ocak-Nisan*, 21-22: 104-169.
20. Morkoç, Yasemin Ertek (2011). "Klâsik Türk Edebiyatında Kadın Şairlere Bir Bakış", *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Prof. Dr. Mahmut Kaplan Armağan Sayısı*, 9/2:223-235.
21. Morkoç, Yasemin Ertek (2017). "Osmanlı Kadın Şairlerinin Divan Edebiyatı Geleneğinden Ayrılan Sesi ve Farklı İfade Biçimleri", *Journal of Human Sciences*, 14/4: 3456-3471.
22. Musalı, Vüsâle (2007). "Osmanlı Tezkirelerinde Kadın Şairler", *Filoloji Meseleleri Dergisi*, 5: 465-470.
23. Muslu, İhsan (2012). "Osmanlıda Meşhur Kadın Şairler". <http://www.ortadogugazetesi.net/makale.php?makale=osmanlida-meshur-kadin-sairler&id=11597>.
24. Nutku, Özdemir (2010). "Kadın ve Sanat", *Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi (Yedi)*, Temmuz, 4: 137-141.
25. Öztekin, Özge (2019). "XIX. Yüzyıl Şiirinde Metinlerarasılığın Kadınlararası Hâli", *Millî Folklor*, 31/123: 111-123.
26. Şengül, Mehmet Bakır (2016). "Kadın Edebiyatı: Bir Varoluş Mücadelesi". *The Journal of Academic Social Science Studies*, II/44: 203-211.
27. Toska, Zehra (1996). "Kadın Edebiyatına Dair", *Sanat Dünyamız*, 21/63: 45-59.
28. Yenigün, Hayri (1957). "Kadın Şâirlerimiz", *Türk Yurdu*, 269: 31-37.
29. Yenigün, Hayri (1960). "Kadın Şâirlerimiz", *Yeni Musiki Mecmuası*, 147: 468-475.

30. Yenigün, Hayri (1960). "Kadın Şâirlerimiz", *Yeni Musiki Mecmuası*, 149: 532-538.
31. Yeşilyurt, Türkan (2013). "Toplumun Kadın Şaire Bakışı", *Folklor/Edebiyat*, 73: 177-184.
32. Yılmaz, Ayfer (2012). "Geçmişten Günümüze Kadın Şairlerin Konumuna Genel Bir Bakış", *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi*. 1/2: 46-63.
33. Zelal, Naime ve Leyla Ovalı (1994). "Cumhuriyet Döneminde Aydın Kadınların Durumu ve Kadın Şairler", *Sombahar Dergisi, Kadın Şairler Altarı, Ocak-Nisan*: 170-181.

f. Bildiri

1. Arslan, Mehmet (2017, 4-6 Mayıs). "Kadın Divan Şairlerinde Kadınca Söyleyişler Var Mıdır? (Mihri Hâtun, Şeref Hanım ve Leylâ Hanım Divanları Bağlamında)". *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatında "Kadın" Sempozyumu*, Amasya Üniversitesi, Amasya, 115-132.
2. Çulhaoğlu, Fatma Gülşen (2005, 7 Aralık). "Divan Şiiri Kadın Şair ve Aşk". *Arzunun Halleri: Türk Edebiyatında Aşk Sempozyumu*, Bilkent Üniversitesi, Ankara.
3. Çulhaoğlu, Gülşen Fatma (2012, 6-8 Mart). "Osmanlı Edebiyatında Bastırılmış Sesler Kadın Şairler". *I. Kadın Araştırmaları Sempozyumu*, Eskişehir.
4. Dalyan, Ayşe (2018, 26-28 Nisan). "Latifi Projesi ve Latifi Tezkiresinin İki Farklı Yazmasında Mihri ile Zeyneb Maddelerinin Karşılaştırılması". *Nigâr Hanım'dan Günümüze Türk Edebiyatında Şair Kadınlar Uluslararası Sempozyumu*, Gazimağusa.
5. Demir, Ayşe (2017, 4-6 Mayıs). "Son Dönem Osmanlı Edebiyatında Otorite Olarak Kadın Yazar ve Tek Sesli Söylem". *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatında "Kadın" Sempozyumu*, Amasya Üniversitesi, Amasya, 277-298.
6. Demir, Hiclal (2017, 4-6 Mayıs,). "Leylâ Hanım'ın Fitnat Hanım ve Nesibâ Tefrika Hanım'a Yazdığı Nazireler". *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatında "Kadın" Sempozyumu*, Amasya Üniversitesi, Amasya, 299-310.
7. Derdiyok, İbrahim Çetin (2017, 4-6 Mayıs). "Nigâr Binti Osmân'ın Safahât-i Kalb'i". *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatında "Kadın" Sempozyumu*, Amasya Üniversitesi, Amasya, 347-352.
8. Gür, Nagihan (2017, 4-6 Mayıs). "Bir Osmanlı Kadın Şairinin Biyografisini Yeniden Yazmak: Rus Oryantalist Nicholas N. Martinovitch'in Mihri Hatun Çalışması". *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatında "Kadın" Sempozyumu*, Amasya Üniversitesi, Amasya, 431-448.
9. Hakverdioğlu, Metin (2017, 4-6 Mayıs). "Nigâr Hanım ve Mir Hamza'nın Nigâr-Nâmesi". *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatında "Kadın" Sempozyumu*, Amasya Üniversitesi, Amasya, 459-500.
10. İlhan, Mevlüt (2017, 4-6 Mayıs). "Osmanlı'nın Kadın Şairleri Üzerine Yapılmış Çalışmalara Genel Bir Bakış". *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatında "Kadın" Sempozyumu*, Amasya Üniversitesi, Amasya.
11. Köksal, Mehmet Fatih (2017, 4-6 Mayıs). "Şiir Mecmuaları ve Cönklerde Kadın Divan Şairleri". *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatında "Kadın" Sempozyumu*, Amasya Üniversitesi, Amasya, 630-637.
12. Süngü, Zeynep (2016). "Şiirin Sultanları: Osmanlıda Kadın-Şair Olmak". *1st International Conference on Studies in Turcology (Icosturk)*, Barcelona.
13. Şişman, Pınar (2006, 11-13 Eylül). "Kadın Divan Şairlerinin Hayatlarındaki Ortak Hususiyetler". *I. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Öğrenci Kongresi*, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul.
14. Yeniterzi, Emine (2008). "Kadın Şairlerimizin Gözüyle Hz. Peygamber". *İnsan Sevgisi- 2007 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri*, Ankara, 258-269.
15. Yılmaz, Fatma (2017, 10 Mart). "Divan Edebiyatının Kadın Şairleri". *Edebiyatta Kadın Sempozyumu II*, İstanbul.

g. Sempozyumlar

1. 1. Uluslararası Kadın Kongresi. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 14-16 Kasım 2016, Ankara.
2. 2. Uluslararası Bir Bilim Kategorisi Olarak "Kadın": Edebiyat Dil ve Kültür Çalışmalarında Kadın Sempozyumu. Adnan Menderes Üniversitesi, 27-29 Nisan 2009, Aydın.
3. 3. Uluslararası Bir Bilim Kategorisi Olarak "Kadın": Edebiyat, Dil, Kültür ve Sanat Çalışmalarında Kadın Sempozyumu. Selçuk Üniversitesi Dilek Sabancı Devlet Konservatuvarı, 28-30 Nisan 2010, Konya.
4. 4. Uluslararası Bir Bilim Kategorisi Olarak "Kadın": Edebiyat, Dil, Kültür, Sanat, Peyzaj ve Tasarım Çalışmalarında Kadın Sempozyumu. 4-6 Mayıs 2011, Malatya.
5. Nigâr Hanım'dan Günümüze Türk Edebiyatında Şair Kadınlar Uluslararası Sempozyumu. 26-28 Nisan 2018, Gazimağusa.
6. Türk Şiirinde Kadın Şairlere Bakış, Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesi, 23 Şubat 2012, Ankara.
7. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatında "Kadın" Sempozyumu. Amasya Üniversitesi, 4-6 Mayıs 2017, Amasya.

B. ÖZEL ÇALIŞMALAR

1. ZEYNEB HATUN (d.??-ö.1474-75/Amasya)

Kastamonulu yahut Amasyalı olduğu düşünülmektedir. Babası kadıdır. İyi bir öğrenim görmüştür. Amasya'da şehzadelerin kültür meclislerinde bulunmuştur. Kadı İshâk Fehmî Çelebi ile evlendikten sonra artık bu meclislere katılmamıştır. Amasya'da medfundur. Farsça ve Türkçe şiirler yazmıştır. Fatih Sultan Mehmet adına bir divan tertip ettiği rivayet edilmektedir. Şairliği, tezkire sahipleri tarafından methedilmektedir. Divanı bulunamamıştır. Bugün üç şiiri bilinmektedir (İspirli, 2007: 31-33; Arslan, 2014a).

a. Kitap Bölümü

1. Ayverdi, Samiha (2008). "Zeyneb Hatun". *Edebi ve Manevi Dünyası İçinde Fatih*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
2. Hacıbey-zâde Ahmed Muhtâr (1311). "Zeynep Hatun". *Şâir Hanımlarımız*. İstanbul: Matbaâ-i Safâ ve Enver.

b. Ansiklopedi Maddesi

1. Aksoy, Hasan (2013). "Zeyneb Hatun". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 44: 360-361.
2. Arslan, Mehmet (2014a). "Zeyneb, Zeyneb Hatun, Zeynünnisâ". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

c. Makale/Deneme

1. Akgün, Ceren (2018). "Divan Şiirinin Bilinen İlk Kadın Şairi Zeynep Hatun (Zeynünnisâ)". *Türken Dergisi*, Temmuz, 3.
2. Gazâlî (15 Haziran 1928). "Türk Kadın Şâirleri: Zeyneb Hanım". *Irmak*, 1 (8): 6-7.

2. MİHRÎ (d.1455-56?/Amasya?-ö.1514-15?/Amasya?)

Amasya'da doğduğu düşünülmektedir. Doğum tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Babası Belâyî mahlasıyla şiir söyleyen Amasyalı Kadı Hasan'dır. Kültürlü bir ailede yetişmiştir. II. Bâyezîd ile Şehzâde Ahmed'in Amasya'daki kültür ve edebiyat meclislerine girmiştir. Şair Hâtemî ile aralarında bir aşk ilişkisi olduğu fakat hiç evlenmediği rivayet edilmektedir. Amasya'da, 50-60 yaşları arasında vefat ettiği düşünülmektedir. *Dîvân'ı* ve *Tazarru-nâme* adlı bir mesnevisi bulunmaktadır (Arslan, 2014b).

a. Tez

1. Armutlu, Sadık (1991). *Mihri Hatun Divanı (İnceleme-Metin)*. Yüksek Lisans Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2. Başol, Nigâr (2016). *Osmanlı Dönemi Kadın Divan Şairlerinden Mihri Hatun Divanı'nın Söz Varlığı Unsurları ve Değerler Eğitimi Bağlamında İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
3. Bilir, Jülide (2009). *Kadın Dîvan Şairlerinden Mihrî Hâtun, Leylâ Hanım ve Şeref Hanım Dîvanlarında Sosyal Hayat*. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
4. Ercengiz, Necla (1966). *Mihrî Hanım Divanındaki Unsurların Tahlilî İndeksi*. Bitirme Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
5. Ferman, Belma (1976). *Mihrî Hanım Hayatı ve Divanının Edisyon Kritiği*. Bitirme Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
6. Gemici, Sabiha (1990). *Mihri Hatun Divanı, Karşılaştırmalı Metin, Cümle Yapısı ve Cümle Türleri*. Doktora Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
7. Hakverdioğlu, Metin (1998). *Mihrî Hatun Divanı Edisyon-Kritik*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Kazak-Türk Ahmet Yesevi Üniversitesi.
8. Kaya, Gülşen (2010). *Mihri Hatun Divanı'nın Tahlili*. Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
9. Maştakova, Elena (1967). *Mihrî Hatun Divanı Metin ve Kritik*, Moskova: Asya Halklar Enstitüsü.
10. Yapıcı, Alperay (2015). *Mihri Hatun Divanı'nın Gramer İncelemesi*. Yüksek Lisans Tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

b. Kitap

1. Arslan, Mehmet (2007). *Mihrî Hatun Divanı*. Amasya: Amasya Valiliği Yayınları.
2. Hakverdioğlu, Metin (2016). *Mihri Hatun'u Anlamak*. Ankara: Gece Kitaplığı.
3. Sezer, Sennur (1997). *Türk Safosu Mihrî Hatun*. İstanbul: Milliyet Yayınları.

c. Kitap Bölümü

1. Gür, Nagihan (2019). "Bir Osmanlı Kadın Şairinin Biyografisini Yeniden Yazmak". *Prof. Dr. Mehmet Arslan'a Armağan*. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlük Matbaa, 419-428.

d. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2014b). "Mihrî Hatun". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
2. Erünsal, İsmail E. (2005). "Mihri Hatun". *İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları, 30: 37-38.
3. Karahan, Abdulkadir (1960). "Mihrî Hatun". *İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: MEB Yayınları, VIII: 305-306.

e. Makale

1. Alıcı, Lütfi (2008). "XVI. Asır Divan Şairlerinden Mihrî Hatun ve Redd-i Matla Gazelleri". *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 2: 1-18.
2. Eke, Nagehan Uçan (2016). "Mihrî Hatun'un Gazellerinde Güzellik Kavramı İle İlgili Metaforlar". *Hacettepe Üniversitesi Türkoloji Araştırmalara Dergisi*, Güz (25): 217-228.
3. Gazâlî (15 Ağustos 1928). "Türk Kadın Şâ'irleri: Mihrî Hanım". *Irmak*, 1 (11): 11-12.
4. Hakverdioğlu, Metin (2009). "Mihrî Hatun'un Necâti Bey'in Şiirlerine Nazireleri". *Turkish Studies*, 4/2: 522-551.

5. Turan, Selami (2010). "Mihri Hatun Divanında Şehir Methiyesine Bir Örnek: Ladik". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3/10: 597-604.

f. Bildiri

1. Arslan, Mehmet (2017, 21-22 Nisan). "Mihri Hatun Divanında Sanatlı Manzumeler". *Amasya Âlimleri Sempozyumu*, Amasya.
2. Batıslam, Hanife Dilek (2011, 20-22 Ekim). "Mihri Hatun'un İki Mürâca'ası". *Prof. Dr. Mine Mengi Adına Türkoloji Sempozyumu*, Adana.
3. Batıslam, Hanife Dilek (2014, 12-17 Eylül). "Mihri Hatun Divanında Gece ve Gece Gazelleri". *XXVII. Uluslararası KIBATEK Edebiyat Sempozyumu*.
4. Batıslam, H. Dilek (2017, 4-6 Mayıs). "Mihri Hatun'un Elifnâmeleri". *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatında "Kadın" Sempozyumu*, Amasya Üniversitesi, Amasya, 185-196.
5. Bıyık, Tuğba (2016, 13-14 Ekim). "Bir Kadın Şair Olarak Mihri Hatun'un Şiirlerinde Benlik Psikolojisi". *Psikoloji ve Sanat Sempozyumu V*. Ankara.
6. Erdemir, Avni ve Bayram, Yavuz (2006, 4-6 Mayıs). "Mihri Hatun'un Gözüyle Samsun'un Şirin İlçesi Lâdik". *I. Ulusal Geçmişten Geleceğe Samsun Sempozyumu*, Samsun.
7. Ezici, Ayla (2007, 12-13 Nisan). "Divan Edebiyatı Şairlerinden Mihri Hatun Hakkında Bir Oyun Metni Yazma Olanığının Tartışılması". *1. Uluslararası Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu*, İstanbul.
8. Gür, Nagihan (2017, 4-6 Mayıs). "Bir Osmanlı Kadın Şairinin Biyografisini Yeniden Yazmak: Rus Oryentalist Nicholas N. Martinovitch'in Mihri Hatun Çalışması". *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatında "Kadın" Sempozyumu*, Amasya.
9. Hakverdioğlu, Metin (2013, 21-23 Kasım). "Amasyalı Halveti Bir Şaire Mihri Hatun". *Kafkasya'dan Anadolu'ya Kültür Köprülerimiz, Uluslararası Seyyid Yahya Şirvanî ve Halvetilik Sempozyumu*.
10. Keleş, Reyhan (2017, 21-22 Nisan). "Amasyalı Kadın Divan Şairleri ve Mihri Hatun Divanında Amasya ve Çevresi". *Amasya Âlimleri Sempozyumu*. Amasya.
11. Nazik, Sıtkı (2017, 21-22 Nisan). "Benzer Redifli Şiirleri Bağlamında Mihri Hâton ve Tâcîzâde Cafer Çelebi'nin Karşılaştırılması". *Amasya Âlimleri Sempozyumu*. Amasya.
12. Turan, Selami ve Çetin, Kamile (2011, 19-21 Ekim). "Elifnâmelerde Dil ve Üslup Özellikleri Mihri ve Nesîmî Örneği". *2. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Sempozyumu Dil ve Üslup İncelemeleri*.

3. NİSÂYÎ (d.??-ö. 15. yy. veya 16.yy??)

Pervâne Bey Mecmûası'nda şair Şeyhî'ye nazire bir gazeli ve Şehzade Mustafa için yazdığı mersiyeleri bulunmaktadır (Kaplan, 2015).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Kaplan, Yunus (2015). "Nisâyî". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

b. Makale

1. Çavuşoğlu, Mehmet (1978). "16. Yüzyılda Yaşamış Bir Kadın Şair Nisâyî", *Tarih Enstitüsü Dergisi*, 9: 405-416.

c. Bildiri

1. Péri, Benedek (2017, 4-6 Mayıs). "16. Yüzyıl Kadın Şairi Nisâyî'nin Bir Şiirine Notlar". *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatında "Kadın" Sempozyumu*, Amasya Üniversitesi, Amasya, 779-792.

4. ÂFİTÂBÎ (d.??-ö.16. yy.??)

Adı Şerîfe, mahlası Âfitâbî (Âftâbî)'dir. 16. yüzyılın başlarında ya da daha öncesinde yaşamış olduğu düşünülmektedir. Balıkesirli olup seyit soyundandır. Divanı vardır (Eren, 2016).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Eren, Hulusi (2016). "Âfitâbî (Âftâbî), Şerîfe". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

5. HUBBÎ (d.??/Amasya?-ö.1589-90/İstanbul)

Adı Ayşe Hubbâ, mahlası Hubbî'dir. Amasyalı olduğu düşünülmektedir. 16. yüzyılda, İstanbul'da yaşamıştır. II. Selim'in hocası Şems Çelebi'nin eşidir. Eşinin vefatından sonra saraya girmiştir. İstanbul, Eyüp'te medfundur. Bazı şiirleri günümüze ulaşmamıştır. *Cemşîd ü Hurşîd* adlı bir mesnevisinin bulunduğu rivayet edilmektedir fakat eser bulunamamıştır (Hocaoğlu, 2013).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Hocaoğlu, Kadriye (2013). "Hubbî, Ayşe Hubbâ Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

2. Uzun, Mustafa (1998). "Hubbî Hatun". *İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 18: 265-266.

b. Bildiriler

1. Cunbur, Müjgân (1988). "İmâdü'l-Cihâd ve XVI. Yüzyıl Kadın Şairlerinden Ayşe Hubbî Kadın". IX. *Türk Tarih Kurumu Bildiriler*. II: 901-913.

2. Kaçar, Mücahit (2018, 4-6 Ekim). "Hubbî Hatun'un İmâdü'l-Cihâd İsimli Eseri". *Uluslararası Amasya Şairleri Bilim Şöleni*, Amasya, 167-175.

6. TÛTÎ KADIN (d.??-ö. 16. yy./?)

16. yüzyılda yaşayan kadın şairler arasından sayılmaktadır. Kanûnî Sultan Süleyman'ın sarayında bulunmuştur. Şair Bâkî'nin hanımıdır (İspirli, 2007: 54).

a. Makale

1. Gazâlî (1928e). "Edebî Tedkîkler: Tûtî Hanım". *Irmak*. 1 (7), 1 Haziran 1928, 12.

7. SEHER ABDAL (d.??-ö.17. yy./?)

17. yüzyıl şairlerinden ve âşıklarından. Bektaşî'dir. *Helvâ vü Nân* adlı bir mesnevisi bulunmaktadır. Şiirlerinde çoğunlukla aruzu kullanmıştır (Tan, 2014).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Tan, Bünyamin (2014). "Seher Abdal", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

b. Makale

1. Kutlar, Fatma Sabiha (2010). "Seher Abdal'ın Helvâ vü Nân'ı", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi: Alevilik Özel Sayısı* 56: 269-298.

8. AFİFE KADIN (d.??-ö.17. yy./?)

17. yüzyılda yaşamıştır. Sultan IV. Mehmed zamanında sarayda bulunmuştur. Âşık tarzı söylediği şiirlerin yanı sıra müşâareleri bulunmaktadır (Turan, 2015).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Cunbur, Müjgan (2002). "Afife Kadın". *Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 1: 120.

2. Turan, Fatma Ahsen (2015a). "Afife Sultan". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

9. EMETULLAH SIDKÎ (d.??-ö.1703-04/İstanbul)

Asıl adı Emetullah, mahlası Sıdkî'dir. İstanbul'da doğmuştur. Sultan IV. Mehmed döneminde yaşamıştır. Babası İstanbul kadısıdır. Kız kardeşi Faize Fatma Hanım da şairdir. 1703'te İstanbul'da vefat etmiştir. Mezarı Edirnekapı'dadır. Divanı vardır. *Mecmau'l-Ahyâr* (*Mecmuü'l-Ahbar*) ve *Gencine-i Envâr* (*Kenzü'l-Envâr*) adlı eserleri bulunmaktadır (Aksoyak-Yıldız, 2017).

a. Tez

1. Çolak, Murat (2010). *Emetullah Hanım Divanı*, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

b. Ansiklopedi Maddesi

1. Aksoyak, İsmail Hakkı ve Yıldız, Naciye (2017). "Sıdkî (Sıtkî Hatun), Emetullah Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

10. FÂTİMA ÂNÎ HANIM (d.??-ö.1710-11/Yenişehir-Fener)

İstanbulludur. Asıl adı Fâtıma, mahlası Anî'dir. Yenişehir-Fener'de 1710-11'de vefat etmiştir. Devrinin "hâce-i zenân"ı olarak bilinmektedir. Divanının bulunduğu rivayet edilmektedir, elimizde gazelleri vardır (İspirli, 2007: 68-69; Aksoyak, 2014).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Aksoyak, İsmail Hakkı (2014a). "Ânî, Fâtıma Ânî Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

b. Makale

1. Gazâlî (1928ç). "Türk Kadın Şâ'irleri: Ânî Hanım (Bir Latîfe)". *Irmak*, 1 (5): 6.

11. FÂTİMA FÂİZE HANIM (d.??-ö.1761/İstanbul)

Sultan IV. Mehmed döneminde yaşamıştır. Babası İstanbul kadısıdır. Kadın şairlerden Sıdkî Emetullah Hanım'ın kardeşidir. Mezarı Edirnekapı'da, kardeşinin kabrinin yanındadır (Aksoyak, 2014b).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Aksoyak, İsmail Hakkı (2014b). "Fâ'ize (Fâ'izâ), Kâmetî-zâde Fâtıma Fâ'ize Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

12. FITNAT (d.??/İstanbul-ö.1780/?)

Asıl adı Zübeyde'dir. İstanbul'da doğmuştur. Divanı bulunmaktadır. 1780'de vefat etmiştir (Çeçen, 2015).

a. Tez

1. Azaklı, İmren (1998). *Zübeyde Fitnat Hanım'ın Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni*. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2. Çeçen, Halil (1996). *Fitnat Hanım Hayatı, Sanatı ve Divanı [İnceleme Metin]*. Doktora Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi.
3. Öner, Melike (1945). *Fitnat Hanım'ın Hayatı ve Edebi Şahsiyeti*. Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
4. Özgül, Melahat (1947). *Fitnat Hanım'ın Hayatı, Şahsiyeti, Eseri, Gazel ve Şarkılarındaki Mazmunlar*. Mezuniyet Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

b. Kitap

1. Çeçen, Halil (2008). *Fıtnat Hanım Hayatı, Sanatı ve Divanı (İnceleme Metin)*. Ankara: Bizim Büro.
2. Ertaylan, İsmail Hikmet (1983). *Koca Ragıp Paşa ve Fıtnat*. İstanbul.

c. Ansiklopedi Maddesi

1. Aksoy, Hasan ve Pekin, Nermin (1979). "Fıtnat Hanım", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, III: 223.
2. Akün, Ömer Faruk (1996). "Fıtnat Hanım". *İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 13: 39-46.
3. Çeçen, Halil (2015). "Fıtnat Hanım, Zübeyde". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
4. Yöntem, Ali Canip (1965). "Fıtnat Zübeyde". *İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: MEB Yayınları, IV: 626-627.

d. Makale

1. Atsız, Nihal (22 Ağustos 1941). "Koca Ragıp Paşa, Haşmet ve Fıtnat Hanım Arasındaki Şakalar". *Çınaraltı Mecmuası*, 3: 5-6.
2. Gazâlî (1928). "Türk Kadın Şâ'irleri: Zübeyde Fıtnat Hanım". *Irmak*, 1 (16): 2-4.
3. Yöntem, Ali Canip (1918). "Zübeyde Fıtnat Hanım". *Yeni Mecmua*, 30: 73.
4. Yüksel, Sedit (1977). "Koca Ragıp Paşa'nın Sanatında ve Yaşantısında Haşmet'in ve Fıtnat'ın Yeri", *Ankara Üniversitesi Türkoloji Dergisi*, VII: 23-33.

13. NESİBE SAFVET HANIM (d.?.İstanbul-ö.1837/İstanbul)

İstanbul'dur. Asıl adı Nesibe'dir. 1837'de vefat etmiştir. Kabri Eyüp'tedir. Divançesi olduğu rivayet edilmektedir (Aksoyak, 2015).

a. Ansiklopedi Maddesi:

1. Aksoyak, İsmail Hakkı (2015). "Safvet, Nesibe Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

14. NESİBÂ TEVFİKA HANIM (d.?.İstanbul-ö.1844/İstanbul)

İstanbul'da doğmuştur. Babası kadıdır. Kardeşi şair Nihad Bey'dir. Kabri Kanlıca'da Ata Efendi Dergâhındadır. Divanının olduğu rivayet edilmektedir (Arslan, 2014).

a. Ansiklopedi Maddesi:

1. Arslan, Mehmet (2014c). "Nesibâ, Nesibâ Tefrika Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

15. LEYLÂ HANIM (d.?.İstanbul-ö.1848/İstanbul)

İstanbul'da doğmuştur. Mevlevi'dir. 1848'de vefat etmiştir. İstanbul Galata Mevlevihanesi haziresinde medfundur. Divanı vardır (Arslan, 2014d).

a. Tez

1. Abbasoğulları, Gülcan (2013). *Leylâ Hanım Divanı'nın Dinî ve Tasavvufî Açından Tahlili*. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2. Bilir, Jülide (2009). *Kadın Dîvan Şairlerinden Mihrî Hâtun, Leylâ Hanım ve Şeref Hanım Dîvanları'nda Sosyal Hayat*. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
3. Çakallıoğlu, Hatice (2019). *Leylâ Hanım Divanı'nda Sevgilinin Güzellik Unsurları*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

4. Çelik, Halime Esra (2007). *Güftesi Divan Şairlerinden Leyla Hanım'a Ait Bestelerin Usul-Aruz Vezni İlişkisi Yönünden İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
5. Çulhaoğlu, Fatma Gülşen (2009). *Osmanlı Şiirinde Kadın Şairin Poetikası: Leylâ Hanım*. Doktora Tezi, Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
6. Temizaltın, Gözde Dede (2019). *Leyla Hanım ve Şeref Hanım Divanlarında Tarih Manzumeleri*, Yüksek Lisans Tezi, Van: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
7. Topal, Mehmet Daniyal (2013). *Leylâ Hanım Dîvânı'nda Dinî Tasavvufî Unsurlar*. Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir: Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
8. Yılmaz, Güner (2016). *Leyla Hanım Divanı'nın Gramatikal İndeksi*. Yüksek Lisans Tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

b. Kitap

1. Arslan, Mehmet (2003). *Leylâ Hanım Divanı*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

c. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2014d). "Leylâ Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
2. Ünver, İsmail (2003). "Leylâ Hanım". *İslam Ansiklopedisi*. Ankara, Türkiye: Türk Diyanet Vakfı Yayınları, 27: 157.

d. Makale

1. Abbasoğulları, Gülcan (2014). "Leylâ Hanımın Hayatı ve Divanında Sevgiliye Yapılan Umûmi Hitaplar". *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1/2: 146-164.
2. Arslan, Mehmet (2007). "Erkekçe Sadâya Sahip Bir Kadın Şair: Leylâ Hanım". *Keşkül Dergisi*, 11: 94.
3. Batıslam, Hanife Dilek (2013). "Divan Şiirinde Rakip ve Leyla Hanım'ın Rakip Gazeli". *Turkish Studies*, 2/13: 21-35.
4. Gazâlî (1928). "Edebî Tedkîkler: Leylâ Hanım (Bir Hikâye)". *Irmak*, 1 (6): 6-7.
5. Gümüş, Kudret Safa (2017). "Leylâ Hânım ile Kastamonulu Bahârzâde Ferîde Hânımın "Âlem Bu Yâ" Redifli Gazelleri Üzerine Bir Karşılaştırma". *Karadeniz*, 33: 250-267.
6. Özdingiş, Vicdan (2009). Leyla Hanım Divanında Mevlânâ'ya Yazılan Şiirler. *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, 38/149: 11-24.

e. Bildiri

1. Çelik, Aysun (2019, 21-23 Haziran). "Bir Şehir İki Kadın: Leylâ Hanım İle Şeref Hanım'ın İstanbul'u". *II. Uluslararası Türkçe Bilgi Şöleni*, Erzurum.
2. Tezcan, Nuran (2018, 26-28 Nisan). "Kadın Şair Olunca: Leyla Hanım'ın Divan Şiirindeki Yeri ve Rolü". *Nigâr Hanım'dan Günümüze Türk Edebiyatında Şair Kadınlar Uluslararası Sempozyumu*, Gazimağusa.
3. Çulhaoğlu, Fatma Gülşen (2011, 8-10 Eylül). "Osmanlı Şiirinde Kadın Şairin Mekân Algısı Leylâ Hanım". *Uluslararası Kültür Araştırmaları Sempozyumu*, İstanbul.
4. Çulhaoğlu, Fatma Gülşen (2009, 13-16 Ekim). "Osmanlı Şiirinde Kadın Şairin Dili Leyla Hanım". *Uluslararası Multidisipliner Kadın Kongresi*, İzmir.

16. HATİCE HANIM İFFET (d.?./Diyarbakır-ö.1860/Diyarbakır)

Asıl adı Hatice İffet'tir. Diyarbakır'da doğmuştur. Şaire Sırrî Hanım ile kardeştir. Kâdirî'dir. 1860'da vefat etmiştir. Diyarbakır Behram Paşa Cami yakınında medfundur (Yıldız, 2013a).

Ansiklopedi Maddesi

1. Yıldız, Naciye (2013a). "İffet, Hatice Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

17. FASİHA HANIM (d.1809/Kilis-ö.1862/?)

Kilislidir. Divançesi olduğu söylenmektedir. Hamam-nâme'si vardır (İspirli, 2007: 95).

18. ŞEREF HANIM (d.1809/İstanbul-ö.1876?/İstanbul)

İstanbul'da doğmuştur. Şair Mehmed Nebil Bey'in kızıdır. Mevlevî'dir. Kabri, Yenikapı Mevlevihanesi Çınardibi mezarlığındadır. Divanı vardır (Arslan, 2013a).

a. Tez

1. Bilir, Jülide (2009). *Kadın Dîvan Şairlerinden Mihrî Hâtun, Leylâ Hanım ve Şeref Hanım Dîvanları'nda Sosyal Hayat*. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2. Temizaltın, Gözde Dede (2019). *Leyla Hanım ve Şeref Hanım Divanlarında Tarih Manzumeleri*, Yüksek Lisans Tezi, Van: Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
3. Turunçel, Gülperi (2007). *Şeref Hanım Divanı'nın Tahlili*. Yüksek Lisans Tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

b. Kitap

1. Arslan, Mehmet (2002). *Şeref Hanım Divanı*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
2. Ertek, Hamdi Nazım (1941). *Şair Şeref Hanım*. İstanbul: Şehremini Halkevi Neşriyatı.
3. Kırkkılıç, Ahmet (1993). *Şeref Hanım Divanı*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
4. Mardin, Yusuf (1994). *Şair Şeref Hanım*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

c. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2010). "Şeref Hanım". *İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları, 38: 550.
2. Arslan, Mehmet (2013a). "Şeref Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
3. Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (1998). "Şeref Hanım". İstanbul: Dergah Yayınları, VIII: 138.
4. Ünver, İsmail (1981). "Şeref Hanım". *Türk Ansiklopedisi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

d. Makale

1. Çelik, Aysun (2019). "Şeref Hanım Dîvânı'nda Devrin Devlet Adamları". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42: 219-233.
2. Gazâlî (1928). "Türk Kadın Şâ'irleri: Şeref Hanım". *Irmak*, 1/10: 12-13.
3. Tanrıbuyurdu, Gülçin (2015). "Klâsik Türk Şiirinde Kadın Söyleminin İzinde Şeref Hanım Dîvânında Ninniler". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4/1: 112-120.
4. Uzun, Şerife (2015). "Bir Kadın Şairin Dilinden Hz. Mevlâna, Mevlevîlik ve Mesnevî-i Şerif". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8/37: 266-277.
5. Yılmaz, Ahmet (2000). "Son Divan Şairlerimizden Şeref Hanım ve Münacaatları". *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 10: 201-215.

e. Bildiri

1. Çelik, Aysun (2019, 21-23 Haziran). "Bir Şehir İki Kadın: Leylâ Hanım İle Şeref Hanım'ın İstanbul'u". *II. Uluslararası Türkçe Bilgi Şöleni*, Erzurum.

2. Çetin, Kamile ve Dikmen, Melek (2008, 13-15 Noyabr). "Türk Kültüründe Ninni ve Şeref Hanım Örneği". *Türk Xalqları Edebiyatı (II) Beynelxalq Uşaq Edebiyatı Kongresi Materiallar*, Qafqaz Universiteti, Bakı.
3. Çetin, Kamile ve Dikmen, Melek (2009, 15-16 Mayıs). "Şeref Hanım'ın Bahar Konulu Şarkısı Üzerine Bir Değerlendirme". *Adıyaman Üniversitesi Ulusal Eski Türk Edebiyatı Sempozyumu*, Adıyaman.

19. SIRRÎ RÂHİLE HANIM (d.1814/Diyarbakır-ö.1877/İstanbul)

Diyarbakır'da doğmuştur. Asıl adı Râhile'dir. Şaire Hadice İffet Hanım'ın kardeşidir. Kadirî'dir. Kabri Edirnekapısı haricinde Otakçılar'daki Kadirî Tekkesi haziresindedir. Divanı vardır (Arslan, 2014e).

a. Tez

1. Açıl, Berat (2005). *Sırrî Râhile Hanım ve Divanı*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.

b. Kitap

1. Beysanoğlu, Şevket (1969). *Kadın Şairlerimizden Sırrî ve Dîvânçesi*. Ankara: Diyarbakır Halkevi Yayınları.

c. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2014e). "Sırrî Hanım, Sırrî Râhile". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

d. Makale

1. Gazâlî (1928). "Türk Kadın Şâ'irleri: Râhile Sırrî Hanım". *Irmak*. 1/14: 14-15.

e. Bildiri

1. Açıl, Berat (2008). "19. Yüzyıl Şairlerinden Sırrî Râhile Hanım: Bir Konumlandırma Çalışması". *Sözden Yazıya Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Lisansüstü Sempozyumu Kitabı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 5-14.
2. Ertek Morkoç, Yasemin (2009). "Önce Anne Sonra Şaire: Râhile Sırrî Hanım ve Mersiyesi", *Sakarya Üniversitesi Uluslararası Disiplinlerarası Kadın Çalışmaları Kongresi, II*: 173-179.

20. MAİDE (HASİBE) HANIM (d.1830/?-ö.1881/İstanbul)

Mevlevî'dir. Beşiktaş Yahya Efendi Mezarlığında medfundur. Divançe oluşturacak kadar şiiri vardır (İspirli, 2007: 141-143).

21. ÂDİLE SULTAN (d.1826/İstanbul-ö. 1899/İstanbul)

İstanbul'da doğmuştur. Sultan II. Mahmud'un kızıdır. Eyüp Sultan Camii'ne yakın Bostaniskelesi mevkiinde bulunan türbeye eşinin yanına gömülmüştür. Divanı vardır (Turan, 2014).

a. Tez

1. Atasoy, Ümran (2019). *Âdile Sultan ve Tevhîde Hanım Divanlarında Üslup*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

b. Kitap

1. Özdemir, Hikmet (1996). *Âdile Sultan Divanı*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

c. Ansiklopedi Maddesi

1. Azamat, Nihat (1988). "Âdile Sultan". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, I: 382-383.
2. Özgişi, Tunca (2013). "Osmanlı'da Bir Kadın Eğitim Gönüllüsü: Adile Sultan". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6/26: 463-469.
3. Turan, Fatma Ahsen (2014). "Âdile, Âdile Sultan", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

d. Makale/Köşe Yazısı

1. Gazâlî (1928). "Türk Kadın Şâ'irleri: Âdile Sultân". *Irmak*. 1/15: 6-7.
2. Naci Elif (1965). "Türk Sarayında Müstesna Bir Prenses: Adile Sultan". *Hayat Tarih Mecmuası*, II. (10): 27.
3. Pala İskender (1997). "Adli Kızı Adile", *Tarih ve Medeniyet*, 45: 23-25.

22. HABİBE (d.1846/Hersek-ö.1890-91/İstanbul)

Hersek'te doğmuştur. Gençken ailesiyle İstanbul'a gelmiştir. Mevlevidir. Topkapı civarında medfundur. Divanının olduğu söylenmektedir (Saluk, 2014).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Saluk, Reyhan Gökben (2014). "Habîbe", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

23. HAMİYET ZEHRÂ HANIM (d.??-ö.1896'dan sonra?)

Süreyyâ Bey-zâde Ârif Efendi'nin eşidir. Murabbaları vardır (Arslan, 2014i).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2014i). "Hamiyet Zehrâ Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

24. FATMA FÂZILA HANIM (d.??-ö.1896'dan sonra?)

II. Abdülhamid'in viladet günü için yazdığı bir kıtası bilinmektedir. 1896'dan sonra vefat ettiği düşünülmektedir (Arslan, 2014j).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2014j). "Fatma Fâzıla Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

25. NÂCİYE HANIM (d.??-ö.1896'dan sonra?)

İstanbul'da doğmuştur. 1896'dan sonra vefat ettiği düşünülmektedir. II. Abdülhamid'in doğum günü için yazdığı bir müseddesi, muhammes nazım şekliyle 14 bentten oluşan bir ninnisi bulunmaktadır (Arslan, 2014k).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2014k). "Nâciye Hanım, Nuhkuyulu". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

26. SÂLİHA SUÂD HANIM (d.??-ö. 1896'dan sonra?)

1896'da bir "Cülûsiyye"si yayımlanmıştır (Kesik, 2014a).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Kesik, Beyhan (2014a). "Sâliha Suâd Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

27. TAL'AT HANIM (d.??-ö.1896'dan sonra?)

1896'da Sultan II. Abdülhamid'in tahta çıkışını kutlayan Cülûsiyye'si yayımlanmıştır. Bu tarihten sonra vefat ettiği düşünülmektedir (Kesik, 2014c).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Kesik, Beyhan (2014c). "Tal'at Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

28. SUÂD HANIM (d.??-ö.1896'dan sonra?)

1896'da "Bir Vâlîde Lisanından" başlığıyla şiiri yayımlanmıştır. Bu tarihten sonra vefat ettiği düşünülmektedir (Kesik, 2014b).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Kesik, Beyhan (2014b). "Suâd Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

29. LÜTFİYE HANIM (d.??-ö.1897'den sonra?)

19. yy. şairlerindedir. 1897'de Sultan Abdülhamid için yazdığı bir şiiri yayımlanmıştır (Arslan, 2014l).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2014l). "Lütfiye Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

30. MAKBÛLE LEM'ÂN HANIM (d.1865/İstanbul-ö.1898/İstanbul)

Saray görevlilerinden birinin kızıdır. Hayatı hasatlıklarla geçmiştir. Mezarı Eyüp'tedir. Bazı şiir ve hikâyeleri *Ma'kes-i Hayal* adıyla yayımlanmıştır (Yanardağ, 2013).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Yanardağ, Mehmet Fetih (2013). Makbûle Lem'ân Hanım, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

b. Makale

1. Gazâlî (1928). "Edebî Tedkîkler: Makbûle Lem'ân Hanım". *Irmak*. 1 (4): 4-5.

31. HATİCE NAKİYYE HANIM (d.1846/İstanbul-ö.1899/İstanbul)

Şair Şeref Hanım'ın yeğenidir. Mevlevidir. Yenikapı Mevlevihanesi Çınaraltı Mezarlığı'nda medfundur. Divanı vardır (Oğuz, 2014).

a. Tez

1. Şentürk, Didem (2010). *19. Yüzyıl Şairlerinden Hatice Nakıyye Hanım'ın Divanı'nın Transkripsiyonlu Metni ve İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
2. Solmaz Ahmadzadeh Tajadodi Nejad (2018). *Hatice Nakıyye Hanım Lügât-ı Fârisiyye*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

b. Ansiklopedi Maddesi

1. Oğuz, Fatma Sabiha Kutlar (2014). "Nakıyye, Hadîce Nakıyye Hanım, Nakıyye Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
2. Parlatır, İsmail (1977). "Nakiye Hanım, Hatîce". *Türk Ansiklopedisi*. Ankara: Millî Eğitim Yayınları, XXV: 87.
3. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi* (1986). "Nakiye Hadice Hanım". İstanbul: Dergâh Yayınları, VI: 504-505.

32. SENİYE HANIM (d.??-ö.19. yy./?)

Şeyhülislam Aşir Efendi'nin torunlarından. Şair Şeref ve Nakiye Hanımların akrabasıdır. Tanzimat'tan sonra yetişmiş ve divan şiiri geleneği içerisinde şiirler kaleme almıştır (Kesik, 2014g).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Kesik, Beyhan (2014g). "Seniye Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

33. CEMİLE HANIM (d.??-ö.19. yy./?)

Tanzimat döneminde yetişmiştir. Mensur eserleri ve bazı şiir tercümeleleri vardır (Arslan, 2014o).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2014o). "Cemile Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

34. ZAFER HANIM (d.??-ö.19. yy./?)

Bilinen tek eseri, konusu İspanya'da geçen bir olayın anlatıldığı *Aşk-ı Vatan* adlı romanıdır. Romanda araya serpiştirilen aruzla söylenmiş manzumeleri vardır (Kesik, 2014d).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Kesik, Beyhan (2014). "Zafer Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

35. SEHER HANIM (d.??-ö.19.yy/?)

İstanbuldur. 19. yüzyıl Tanzimat Dönemi şairlerindedir (Kesik, 2014e).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Kesik, Beyhan (2014e). "Seher Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

36. FATMA SERVET HANIM (d.??-ö.19.yy/?)

19. yüzyıl şairlerindedir. Darü'l-Muallimat mezunudur. Türkçe ve coğrafya öğretmenliği yapmıştır. 2. Abdülhamid'in cülusu için yazdığı birkaç beyti vardır (Kesik, 2014f).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Kesik, Beyhan (2014f). "Servet, Fatma Servet Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

37. FATMA NERİME HANIM (d.??-ö.19. yy./?)

1885 yılında çıkan Berk dergisinde şiirleri bulunmaktadır (Arslan, 2014f).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2014f). "Fatma Nerime Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

38. GÜLPERİ HANIM (d.??-ö.19. yy./?)

Çerkez asıllı bir cariyedir. Mısır valilerinden olan İbrahim Paşa'nın hanımı, Hoşyar Hanım'ın sarayında yetişmiş; daha sonra Hidiv İsmail Paşa'nın sarayında Çeşm-i Âfet Hanım'ın nedimi olmuş, onun himayesinde yetişmiştir. Şiirleri, *Güldeste-i Hâtırât* adıyla Kahire'de basılmıştır (Kalyon, 2015).

a. Kitap

1. Kalyon, Filiz (2014). *Divan Şiirinin Nil'de Açan Çiçeği Gülperî Hanım ve Güldeste-i Hâtırât*. Ankara: Akçağ Yayınları.

b. Ansiklopedi Maddesi

1. Kalyon, Filiz (2015). "Gülperî Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

39. AYŞE VUSLAT HANIM (d.??-ö.19. yy.??)

Selanik'te doğduğu düşünülmektedir. Sultan II. Abdülhamîd için yazdığı iki kıt'ası ve genç yaşta ölerek kızını yetim bırakan bir anne için yazdığı bir manzumesi bulunmaktadır (Arslan, 2014g).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2014g). "Ayşe Vuslat Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

40. EMÎNE İKBÂL HANIM (d.??-ö.19. yy.??)

İstanbul'da doğmuştur. Keçeci-zâde İzzet Molla'nın soyundandır. Şair Leylâ Hanım'ın yeğenidir. 1895 yılından sonra vefat etmiştir (Arslan, 2014h).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2014h). "Emîne İkbâl Hanım, Keçeci-zâde". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

41. SA'İDE HANIM (d.??-ö.19. yy.??)

Sultan II. Abdulhamîd için yazdığı Cülûsiyye'si vardır (Arslan, 2014i).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2014i). "Sa'ide Hanım, İstanbullu". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

42. AYŞE İSMET TEYMÛRÎ (d.1840/Kahire-ö.1902/Kahire)

Kahire'de doğmuştur. Şükûfe adıyla Dîvân'ı vardır. *Hilyetü't-Tırâz*, Arapça divanıdır. Ayrıca *Net'âicü'l-Ahvâl fi'l-Akoâl ve'l-Ef'al*, *Mirâtü't-Teemmül fi'l-Umûr*, *Lâ Tusluhu'l-Ailât illâ bi't-Terbiyeti'l-Benât* adlı eserleri de vardır (Kalyon-Kalyon, 2014).

a. Kitap

1. Kalyon, Abuzer (2013). *Dîvân Şiirinin Nil'deki Sesi Ayşe Teymûrî Divânı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

b. Ansiklopedi Maddesi

1. Ömer Rıza (1940). "A'îşe İsmet Teymûrî". *İslam Türk Ansiklopedisi*, İstanbul.
2. Kalyon, Abuzer ve Filiz Kalyon (2014). "Ayşe İsmet Teymûrî". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
3. Gübel, Fuat (1989). *Âişe İsmet Teymur*, *İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2.

c. Makale

1. Kalyon, Abuzer (2018). "Mısırlı Divan Şairi Ayşe Teymûrî'yi Şiirden Uzaklaştıran Ölüm: Kızı Tevhide'nin Hayata Vedası". *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5/31: 4636-4648.
2. Saraç, M. A. Yekta (1995). "Türk Edebiyatının Mısır'da Unuttuğu Bir Şair: Aişe İsmet Teymûrî". *İstanbul: İlmî Araştırmalar Dergisi*. 1: 131-140.

43. ŞERÎFE ZÎBÂ HANIM (d.??-ö.1902/İstanbul)

Telemak mütercimi Yûsuf Kâmil Paşa'nın eşinin konağında yaşamış, onun kâtipliğini yapmıştır. Bu nedenle Kâtib Hanım olarak bilinmiştir. 1902'de İstanbul'da vefat etmiştir. Elde bir manzumesi bulunmamaktadır (Yıldız, 2013b; Aksoyak, 2014d).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Aksoyak, İsmail Hakkı (2014d). "Şerife Zîbâ Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
2. Yıldız, Naciye (2013b). "Kâtib Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

44. TEVHÎDE HANIM (d.1847/?-ö.1902/?)

Manisa'da yaşamıştır. Divanı vardır (Pehlivan, 2013).

a. Tez

1. Atasoy, Ümran (2019). *Âdile Sultan ve Tevhîde Hanım Divanlarında Üslup*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

b. Kitap

1. Pehlivan, Gürol; Bayram, Bülent; Dörtbudak, Mehmed Veysî (2007). *Osmanlı Taşrasında Kadın, Şâir, Mevlevî Olmak: Tevhîde Hanım ve Dîvânı*. Manisa: Manisa Belediyesi Kültür Yayınları.

c. Ansiklopedi Maddesi

1. Pehlivan, Gürol (2013). "Tevhîde Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

d. Makale

1. Bayçın, Nazmi (1940a). "Yurt Tetkikleri: Manisa'da Bir Kadın Şair: Bayan Tevhîde ve Eserleri". *Gediz*, 3 (35): 10-12.
2. Bayçın, Nazmi (1940b). "Yurt Tetkikleri: Manisa'da Bir Kadın Şair: Bayan Tevhîde ve Eserleri II". *Gediz*, 3 (36): 6-8.
3. Bayrı, M. Halit (1954). "Âşık Tevhîde". *Türk Dili*, 3 (32): 466-469.
4. Pehlivan, Gürol (2004). "Âşık Tevhîde'nin Gözüyle 19. Yüzyılda İzmir ve Manisa". *Manisa Dergisi*, 27: 49-58.

e. Bildiri

1. Hünerli, Duygu Dalbudak (2018, 26-28 Nisan). "Tevhîde Hanım Divanında Kadın Tipolojisi". *Nigâr Hanım'dan Günümüze Türk Edebiyatında Şair Kadınlar Uluslararası Sempozyumu*, Gazimağusa.

45. MÜNÎRE HANIM (d.1825/?-ö.1903/İstanbul)

Mevlevî'dir. Karacaahmet Mezarlığı'nda medfundur (Saluk, 2014).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Saluk, Reyhan Gökben (2014). "Münîre", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

46. FERÎDE HANIM (d.1837/Kastamonu-ö.1903/Kastamonu)

Kastamonu'da doğmuştur. Kastamonu'da Ağa İmaretı adı ile bilinen Yakup Ağa Camii haziresinde medfundur. Divanı vardır (Akman, 2013).

a. Kitap

1. Çağlayan, Bünyamin (2006). *Baharzâde Feride Hanım Divanı*. Ankara: Şeyh Şaban-ı Veli Kültür Merkezi Yayınları.

b. Ansiklopedi Maddesi

1. Akman, Eyüp (2013). "Ferîde Hanım, Bahâr-zâde", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

c. Makale

1. Eyüp, Akman (2006). "Kastamonulu Feride Hanım Divânı ve Divândaki Yerel Kültür Unsurları". *Müteferrika Kitabiyat Dergisi*. 30: 229-238.

d. Bildiri

1. Çelik, Aysun (2019, 21-23 Haziran). "Feride Hanım Dîvânı'nda Eşi Ali Râif Bey'in İzleri". *II. Uluslararası Türkçe Bilgi Şöleni*, Erzurum.

47. FATMA SÂNIYE HANIM (d.1836/Trabzon-ö.1905/?)

Trabzon'da doğmuştur. Divan oluşturacak kadar şiiri bulunmaktadır (Aksoyak, 2014c).

a. Makale

1. İspirli, Serhan Alkan (2008), "Trabzonlu Kadın Divan Şairlerimiz: Fitnat, Saniye ve Mahşah Hanım", *Karadeniz Araştırmaları*, 16: 113-120.

b. Ansiklopedi Maddesi

1. Aksoyak, İsmail Hakkı (2014c). "Sâniye, Fatma Sâniye Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

48. ÇEŞM-İ ÂFET (d.??-ö.1907)

Şiirlerinde kullandığı "Çeşm-i Âfet" in gerçek adı veya mahlası mı olduğu tespit edilememiştir. Mısır Hidivi İsmail Paşa'nın üçüncü eşidir. Âfet Hanım'ın eşine duyduğu sevgiyi, ölümünden sonra yaşadığı duyguları dile getirdiği şiirlerinin toplandığı, bir mersiye/methiye kitabı olan *Levha-i Dil* adlı divanı vardır (Tunç, 2014).

a. Kitap

1. Tunç, Semra (2012). *Kahire Sarayında Bir Hanım Şair Çeşm-i Âfet ve Dîvânı (Levha-i Dil)*. Konya: Palet Yayınları.

b. Ansiklopedi Maddesi

1. Tunç, Semra (2014). "Çeşm-i Âfet", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

c. Bildiri

1. Yeniterzi, Emine (2010, 28-30 Nisan). "Mısır Hidivi İsmail Paşa'nın Eşi Çeşm-i Âfet ve Levha-i Dil Adlı Divanı". 3. *Uluslararası Bir Bilim Kategorisi Olarak Kadın: Edebiyat, Dil, Kültür ve Sanat Çalışmalarında Kadın Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Konya: Selçuk Üniversitesi Dilek Sabancı Devlet Konservatuvarı, 513-522.

49. FITNAT HANIM (d.1842/Trabzon-ö.1909 yahut 1911/İstanbul)

Trabzon'da doğmuştur. Ailesi Ordu kazasının Aybastı nahiyesindedir. Beş yaşlarında İstanbul'a gelmiştir İstanbul'da 1909 yahut 1911'de vefat etmiştir. Edirne kapısı haricinde medfundur. Divanının olduğu rivayet edilmektedir (Arslan, 2015).

a. Kitap

1. Can, Sıtkı (1939). *Ordulu Şair Fitnat*. Ordu: Ordu Halkevi Neşriyatı.

b. Makale

1. İspirli, Serhan Alkan (2008), "Trabzonlu Kadın Divan Şairlerimiz: Fitnat, Saniye ve Mahşah Hanım", *Karadeniz Araştırmaları*, 16: 113-120.

c. Ansiklopedi Maddesi

1. Akün, Ömer Faruk (1996). "Fıtnat Hanım". *İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 13: 39-46.
2. Arslan, Mehmet (2015a). "Fıtnat, Fıtnat Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

50. FATMA HANIM (d.1850/Tekirdağ-ö.1911/?)

Tekirdağ'da doğmuştur. Tasavvufla ilgilenmiştir. Şair ve şeyh Hâfız Emîn Efendi ile evlenmiş; vaktinin büyük bir çoğunluğunu okuyarak ve şiir yazarak geçirmiştir. 1911'de vefat etmiştir. Gazelleri vardır (Arslan, 2015b).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2015b). "Fatma, Fatma Hanım, Tekirdağlı". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

51. FATMA MÜZEYYEN HANIM (d.??-ö.20. yy.?)

1908-1911 yıllarında çıkan Cehd Dergisi'nde bir şiiri bulunmaktadır. Bu tarihlerden sonra vefat ettiği düşünülmektedir (Arslan, 2014m).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2014m). "Fatma Müzeyyen Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

52. HATİCE İFFET HANIM (d.1854/İstanbul-ö.1912/İstanbul)

İstanbul'da doğmuştur. Babası ve dedesi de şairdir. Şiirleri dağınık hâlde oğlu Ali Fuad Bey'dedir. Erenköy Sahra-yı Cedit Mezarlığında medfundur. Bir *Dîvânçe* teşkil edecek kadar şiiri vardır (Arslan, 2014n).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2014n). "İffet, Hatice İffet Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

53. KEVSER HANIM (d.??/Edirne-ö.1914'den sonra/?)

Edirne'de doğmuştur. İstanbul'da yaşamıştır. Yetmiş yaşlarında, sefalet içinde öldüğü bildirilmektedir. Gazelleri vardır (Arslan, 2015c).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Arslan, Mehmet (2015c). "Kevser, Kevser Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

54. CEVRİYE BANU HANIM (d.1864/Çankırı-ö.1916/?)

Çankırı Çerkes Atkaracalar Köyü'nde doğmuştur. Bir divan oluşturacak derecede çok olan şiirlerini ölümünden iki yıl önce yakmıştır (Turan, 2015).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Turan, Fatma Ahsen (2015c). "Banu, Cevriye Banu Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

55. NİGÂR HANIM (d.1862/İstanbul-ö.1918/İstanbul)

Tam adı Fatma Hatice Nigâr'dır. Rumelihisarı'nın Kayalar Mezarlığı'ndadır. *Efsûs, Nirân, Aks-i Sadâ, Safahat-ı Kalp* adlı yayımlarında şiirleri vardır. *Elhân-ı Vatan*, mensur eseri; oyunları ise *Grive, Tasvir-i Aşk, Suistimal*'dir. Anısı, *Hayatımın Hikâyesi*; tercümeleleri ise *İki Hemşire, Davet, Madam ile Doktor*'dur (Bozdağ, 2013).

a. Tez

1. Koç, Hüsniye (2019). *Nigâr Hanım'ın Günlüklerinde Benlik İnşası*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2. Meriç, Kurtuluş (2011). *Osmanlı Şiirinin Modernleşme Sürecinde "Kadın"ın Doğuşu: Nigâr Hanım'ın Şiirlerinde Dişil Söylem Üretimi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi.

b. Kitap

1. Bekiroğlu, Nazan (1998). *Şâir Nigâr Hanım*. İstanbul: İletişim Yayınları.

c. Ansiklopedi Maddesi

1. Bozdağ, Özge Soylu (2013). "Nigâr Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

d. Makale

1. Gazâlî (1928). "Türk Kadın Şâ'irleri: Fâtıma Nigâr Hanım". *Irmak*. 1 (3): 4-5.
2. Öner toy, Olcay (1978). "Nigâr Hanım ve Tesir-i Aşk", *Ankara Üniversitesi DTCF Tiyatro Araştırmaları Enstitüsü*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

e. Bildiri

1. Mengi, Mine (2018, 26-28 Nisan). "Anılarındaki Şair Nigâr Hanım". *Nigâr Hanım'dan Günümüze Türk Edebiyatında Şair Kadınlar Uluslararası Sempozyumu*, Gazimağusa.
2. Derdiyok, İ. Çetin (2018, 26-28 Nisan). "Şair Nigâr Hanım'ın 'Safahat-ı Kalb'inde Dil ve Anlatım". *Nigâr Hanım'dan Günümüze Türk Edebiyatında Şair Kadınlar Uluslararası Sempozyumu*, Gazimağusa.

56. FATMA KÂMİLE HANIM (d. 1839/Balıkesir-ö.1921/Balıkesir)

Balıkesir Karası'de doğmuştur. Nakşibendidir. Aruzla ve heceyle şiirler yazmıştır. Şiirleri bir araya getirilmiştir. *Mirâcu'n-Nebi* ve *Hâdi'ü'l-Cinân* isimli iki manzum eseri de vardır (Turan, 2015b).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. Enginün, İnci (1979). "Fatma Kamile", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler, İsimler, Eserler, Terimler*, İstanbul: Dergâh Yayınları, III: 167.
2. Turan, Fatma Ahsen (2015b). "Fatma Kamile Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

b. Makale/Köşe Yazısı

1. Gazâlî (1928). "Balıkesir Şâ'irleri: Fâtıma Kâmile Hanım". *Irmak*. 1 (1): 1928, 8-9.
2. Bayrı, M. Halit (1948). "Balıkesir Şairleri: Fatma Kamile Hanım". *Kaynak*, Haziran 2: 5.
3. Bayrı, M. Halit (1930). "Balıkesirli Bir Şair", *Halk Bilgisi Haberleri Mecmuası*, Ankara, 2/15: 49-51.

57. FATMA ÂLİYE HANIM (d.1862/İstanbul-ö.1924/İstanbul)

İstanbul'da doğmuştur. Feriköy Mezarlığı'nda medfundur. Roman yazarı olarak bilinir. Aruzla yazdığı şiirleri de bulunmaktadır (İspirli, 2007: 116-121).

a. Tez

1. Ağır, Tuğba Eker (2019). *Muhaliif Kadınlar: Fatma Aliye Hanım, Halide Edip Adıvar ve Sabiha Sertel'in Düşünce ve Eylemlerinin Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

A. Çelik

2. Annaç, Zeynep Sarımermer (2001). *Fatma Aliye Hanım'ın Hayatı, Eserleri ve Eğitim Anlayışı*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
3. Aşa, Emel (1993). *Fatma Aliye Hanım: Hayatı-Eserleri-Fikirleri*, Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
4. Bahadır, İlknur (2018). *İslam'da Modernleşme ve Gelenek Bağlamında Fatma Aliye'nin Kadın Anlatısı*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Şehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
5. Bekmez, Mercan Babaoğlu (2019). *Türk Edebiyatının İlk Romancı Kadını Fatma Aliye'nin Direnen Kadınları*. Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
6. Canbaz, Firdevs (2005). *Fatma Aliye Hanım'ın Romanlarında Kadın Sorunu*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
7. Dağlı, Abdulkadir (1999). *Fatma Aliye Hanım'ın "Re'fet" Romanı (Tahlil ve Yeni Harflere Aktarılması)*. Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa: Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
8. Demir, Abdullah (2002). *Fatma Aliye Hanım ve Teracım-ı Ahval-ı Felasifesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
9. Dereli, Bihter (2010). *Mektup-Roman ve Kadın Yazarlar: Fatma Aliye, Halide Edip Adıvar ve Şükûfe Nihal Başar*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
10. Doğrusadık, Zeynep (2018). *Fatma Aliye'nin Son Dönem Osmanlı Toplumundaki Kadın Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
11. Karaçorlu, Nimet (2009). *Fatma Aliye ve Tedkik-i Ecsâm İsimli Eseri ve Batı Düşüncesini Tenkidi*. Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
12. Kurt, Merve (2017). *Fatma Aliye'nin Entelektüel Dünyasının Oluşumunda Ahmed Midhat Efendi'nin Tesiri*. İstanbul: Sabancı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
13. Oylubaş, Duygu (2014). *Fatma Aliye Hanım'ın Düşünce Dünyası*. Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
14. Özdem, Esra (2012). *Fatma Aliye, Halide Edip Adıvar Ve Nermin Abadan Unat'ın Eserlerinde Oryantalizmin Etkisi ve Kadın*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
15. Özger, Zeynep (2019). *Fatma Aliye Hanım'ın Felsefi Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
16. Şen, Fatma (2015). *Hayal Ve Hakikat'ten Enin'e Fatma Aliye'nin Yazarlık Serüveni*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
17. Ünsal, Hayrunnisa (2019). *Fatma Aliye Hanım'ın Eserlerinde Kadın Olgusu*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
18. Zengin, Rabia Dilara (2013). *Fatma Aliye Hanım'ın Fikrî Dünyası*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

b. Kitap

1. Akdemir, Fatma (2015). *Fatma Aliye'nin Yazarlık Serüveni*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
2. Barbarosoğlu, Fatma (2015). *Fatma Aliye: Uzak Ülke*. İstanbul: Profil Yayıncılık.
3. Kızıltan, Mübeccel (1993). *Fatma Aliye Hanım Yaşamı-Sanatı-Yapıtları ve Nisvân-ı İslâm*. İstanbul: Mutlu Yayıncılık.
4. Şatır, Tulga Tolun (2018). *Fatma Aliye: Yokluğunu Seyretmek*. İstanbul: Indie Yayınları
5. Uluköse, Güven Taneri (2013). *Fatma Aliye*. İstanbul: Cinius Yayınları.

c. Ansiklopedi Maddesi

1. Aşa, Emel (1995). *Fatma Aliye Hanım (1862-1936)*. İslam Ansiklopedisi. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 12: 261-262.
2. Enginün, İnci (1980). "Fatma Aliye Hanım", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, İstanbul: Dergâh Yayınları, C. 3.

d. Makale

1. Akarkan, Serdar (2017). "Uysal, Yıkıcı: Romancı ve Feminist Fatma Aliye". *STAD*, Ekim: 1-12.
2. Argunşah, Mustafa (2016). "Ahmet Mithat ile Fatma Aliye Arasında Geçen Bir İmla Tartışması". *Turkish Studies*. 11(4): 109-123.
3. Demir, Hilal (2013). "Fatma Aliye Hanım'ın Çerçevesinden Kadın Haklarının Sınırları". *Türk Çalışmaları Dergisi*, 8(9): 1059-1068.
4. Er, Dilek (2011). "Fatma Aliye Hanım ve Kadının Toplumdaki Yeri Hakkındaki Fikirleri". *NWSA*. 6(2): 380-395.
5. Gürbüz, M. (2001). "Fatma Aliye ve Refet Romanı". *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 11: 107-114.
6. Karaca, Şahika (2011). "Fatma Aliye Hanım'ın Türk Kadın Haklarının Düşünsel Temellerine Katkıları". *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, 31: 93-110.
7. Karaca, Şahika (2013). "Fatma Aliye ve Emine Semiye'nin Kadının Toplumsal Kimliğinin Kazandırılmasında Öncü Fikirleri". *Akademik Sosyal Bilimler Çalışmaları Dergisi*, 6(2): 1481-1499.
8. Karadağ, Ayşe Banu (2013). "Çeviri Tarihimizde Gözle Görünür Bir Mütercime: Fatma Aliye Hanım". *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37(2): 2-16.
9. Köroğlu, Erol (2018). "Kadının İffetli Geçim Sorunsalı: Fatma Aliye'nin Udi'sinde Hayatı, Toplumunu ve Cinselliği Yazmak". *Turkish Studies*, 13(5): 293-306.
10. Morkoç, Yasemin Ertek (2016). "Fatma Aliye Hanım'ın Romanlarında Anne(sizlik) Figürü". *CBÜ Yayınları*, 2(17): 531-541.
11. Özakin, Duygu (2018). "Fatma Aliye Hanım'ın Udi Romanında Kadın Özgürleşmesinin Sınırları: İffet Dairesinde Çalışan Kadınlar ve 'Ötekiler'". *TAED*, 64: 271-281.
12. Özdamar Tıgılı, Hande (2008). "Tarihten Bir Sima: Fatma Aliye Hanım". *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2: 253-256.
13. Özdemir, Mehmet; Eroğlu, Aysun (2016). "Fatma Aliye Hanım'ın Romanlarında Kız Çocuklarının Eğitimi". *SUEFD*, 32: 70-84.
14. Özkan, Nevzat (2017). "İlk Kadın Romancımız Fatma Aliye'nin Yetiştirdiği Sosyal ve Kültürel Ortam". *Söylem Filoloji Dergisi*, 2(2): 180-192.
15. Şen Sönmez, Ürün (2013). "Fatma Aliye'nin Muhâdârât Adlı Romanında Kadının Eğitimine Dair". *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 295-311.
16. Tıgılı, Hande Özdamar (2008). "Tarihten Bir Sima: Fatma Aliye Hanım". *Toplum ve Demokrasi Dergisi* (4): 253-256.
17. Uğurlu, Mustafa (2013). "Fatma Aliye Hanım, Refet ve Udi Romanlarının Yeniden Basımı Dolayısıyla". *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(2): 245-248.

58. NÜZHET (d.??-ö.1925?)

Şair Celal Sahir Erozan'ın annesidir. Aruzla şiirleri vardır (İspirli, 2007: 219).

a. **Bildiri**

1. Akpınar, Şerife (2018, 26-28 Nisan). "XX. yüzyıl Kadın Şairlerinden Fehime Nüzhet Hanım". *Niğâr Hanım'dan Günümüze Türk Edebiyatında Şair Kadınlar Uluslararası Sempozyumu*, Gazimağusa/KKTC.

59. İHSAN RAİF HANIM (d.1877/Beyrut-ö.1926/Paris)

Şiirlerini "Gözyaşları" adlı kitapta toplamıştır. Rumelihisarı'nda medfundur (İspirli, 2007: 221).

60. MÂHŞÂH (d.1864/Trabzon-ö.1933/İstanbul)

Trabzon'da doğmuştur. İstanbul'da bulunmuştur. Şiirlerinin çoğunu aruzla yazmıştır. 1933'te vefat etmiştir. Edirne kapısı mezarlığında medfundur (İspirli, 2007: 209).

a. **Makale**

1. İspirli, Serhan Alkan (2008), "Trabzonlu Kadın Divan Şairlerimiz: Fitnat, Saniye ve Mahşah Hanım", *Karadeniz Araştırmaları*, 16: 113-120.

61. YAŞAR NEZİHE (BÜKÜLMEZ) (d.1882/?-ö.1935/İstanbul)

Şiirlerini "Bir Deste Menekşe", "Feryatlarım" adlı kitaplarda toplamıştır. Aruzla şiir yazmıştır. İstanbul'da vefat etmiştir (İspirli, 2007: 224-226).

a. **Tez**

1. Çetin, Hande (2009). *Yaşar Nezihe'nin Gazelleri Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Boğaziçi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2. Polat, Abdullah. *Yaşar Nezihe Hanım ve Feryatlarım, Gazelleri Dışındaki Şiirleri*. Lisans Tezi.
3. Sert, Ali (1994). *Yaşar Nezihe Hanım ve Feryadlarım*. Lisans Tezi.
4. Tatar, İlknur (1997). *Yaşar Nezihe Bükülmez Hayatı ve Şiirleri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

b. **Kitap**

1. Çelik, İbrahim Halil (1987). *Yaşar Nezihe Hanım: Hayatı, Sanatı, Gazelleri*. Şanlıurfa: Dal Yayıncılık.
2. Döşkaya, Füsün Çoban (2010). *Ataerkil İdeoloji ve Yaşar Nezihe (Bükülmez)*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayını.
3. Necdet, Rıf'at (1924). *Yaşar Nezihe Hanım Hayatı, Feryâdlarım*, İstanbul: Vatan Matbaası.

c. **Makale**

1. Seçkin, Süheyla. (1995). "Yaşar Nezihe Bükülmez", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 1: 95-103.
2. Tatar Kırılmış, İlknur. (2009). "İlk Sosyalist Kadın Şair, Yaşar Nezihe Bükülmez mi?", *Turkish Studies* 4/8: 1856-1865.
3. Tatar Kırılmış, İlknur. (2012). "Şair Bir Halk Kızı Yaşar Nezihe Bükülmez", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2012: 70-84.

62. LEYLÂ HANIM (SAZ) (d.1850/İstanbul-ö.1936/İstanbul)

İstanbul'da doğmuştur. Musiki yönüyle de tanınmıştır. İstanbul'da vefat etmiştir. Edirnekapı Şehitliğinde medfundur. Şiirlerinin bir kısmını "Solmuş Çiçekler" adıyla yayımlamıştır (İspirli, 2007: 177-179).

63. MİHRÜNNİSA (d.1864/?-ö.1943/?)

Divan şiiri geleneğinden çok Tanzimat sonrasında gelişen yeni edebiyata yakındır (İspirli, 2007: 203).

64. RÂBİA HATUN (d.1900-10/?-ö.1947/?)

Asıl adı Nazan'dır. Aruzla şiirler yazmıştır. Şiirleri "Rabia Hatun'un Şiirleri" ismiyle bir kitapta toplanmıştır. Şiirlerinin eşine mi kendisine mi ait olduğu tartışmalıdır (İspirli, 2007: 231).

a. Kitap

1. Batur, Enis (2000). Râbia Hâtun: "Tuhaf Bir Kıyamet", *Kırkbir Şiir*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

65. ŞÜKÛFE NİHAL BAŞAR (d.1896/İstanbul-ö.1973/?)

İlk şiirlerini aruzla yazmıştır. Öğretmenlik yapmıştır. Hikâye ve romanları ile tanınmıştır (İspirli, 2007: 228).

a. Tez

1. Arslan, Fatih (1995). *Şükûfe Nihal Başar: Hayatı-Şiirleri*. Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi.
2. Çayırılık, Nebahat (1993). *Şükûfe Nihal Başar'ın Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
3. Kayhan, Türkân Yeşilyurt (2005). *Kadın Şairde Kadın: Şükûfe Nihal'in Şiirleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü.

b. Kitap

1. Argunşah, Hülya (2002). *Bir Cumhuriyet Kadını: Şükûfe Nihal*. Ankara: Akçağ Yayınları.

66. LEYLÂ, FÎRÛZE HANIM (d.??-ö.??)

1. Abdülhamîd'in kızı Esmâ Sultan'ın himayesinde yetişmiştir. Sultan III. Selîm'in gözdelelerindenidir. Elde bir gazeli bulunmaktadır (İspirli, 2017).

a. Ansiklopedi Maddesi

1. İspirli, Serhan Alkan (2017). "Leylâ, Fîrûze Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

b. Bildiri

1. İspirli, Serhan Alkan (2017, 4-6 Mayıs). "Fîrûze". *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatında Kadın Sempozyumu*, Amasya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Amasya.

67. ARİFE HANIM (d.??-ö.??)

Hangi yüzyılda yaşadığı bilinmemekte, kaynaklarda bir beyiti bulunmaktadır (İspirli, 2007: 233).

SONUÇ

15. yüzyılda yaşadığı bilinen ilk kadın şair Zeyneb Hatun'dan, 20. asırda vefat eden Çeşm-i Âfet'e kadar klâsik Türk edebiyatı geleneği içinde şiir söyleyen kadın şair sayısı, bugünkü tespitlerimize göre 67'dir. Bunlardan divanları günümüze ulaşan 12 kadın şair; Mihrî, Emetullah Sıdkî, Zübeyde Fitnat Hanım, Leylâ Hanım, Şeref Hanım, Sırrî Râhile Hanım, Âdile Sultan, Ferîde Hanım, Ayşe İsmet Teymûrî, Hatice Nakiyye Hanım, Tevhîde Hanım, Çeşm-i Âfet'tir. Diğerleri ise ya divanlarının/divançelerinin bulunduğu kaynaklarda kaydedilen ya aruzla söylediği şiirleri tespit edilen veya aruzla şiir yazdığı bilinen şairelerdir.

A. Çelik

Giriş bölümünde de ifade ettiğimiz gibi; Osmanlının kadın şairleri üzerine son yıllarda önemli ilmî çalışmalar yapılmıştır. Bu konuda pek çok değerli çalışma bulunmakla birlikte en derli toplu yayın, Serhan Alkan İspirli tarafından hazırlanan “Kadın Divan Şairleri ve Geleneğin Uzantısı” başlıklı kitaptır. İspirli’nin 2007’de verdiği 47 sayısından sonra, 13 yıl içerisinde yapılan yeni çalışmalarla 20 kadın şair daha, edebiyat tarihimizdeki yerini almıştır. Bu yeni 20 kadın şair; Âfitâbî, Seher Abdal, Fatma Nerîme Hanım, Gülperî Hanım, Ayşe Vuslat Hanım, Emîne İkbâl Hanım, Sa’îde Hanım, Hamiyet Zehrâ Hanım, Fatma Fâzıla Hanım, Nâciye Hanım, Sâliha Suâd Hanım, Lütfiye Hanım, Fatma Hanım, Kevser Hanım, Fatma Müzeyyen Hanım, Suâd Hanım, Tal’at Hanım, Zafer Hanım, Çeşm-i Âfet, Leylâ Fîrûze Hanım’dır.

Vefat tarihi (kesin olmayanlar da dâhil) kaydına dayanarak yüzyıllara göre tasnif edecek olursak;

15. yüzyılda 1; 16. yüzyılda 5; 17. yüzyılda 2; 18. yüzyılda 4; 19. yüzyılda 29; 20. yüzyılda 24 kadın şair tespit edilebilmiş, 2’sinin ise yaşadığı asır bulunamamıştır. Günümüze yaklaştıkça toplumsal değişim ve gelişmelere bağlı olarak kadın şair sayısında bir artış olduğu açıktır. Ancak günümüzden geriye doğru gidildikçe kadın şairlerin isimlerinin, şiirlerinin yahut divanlarının - tarihe ve şartlara bağlı olarak- kaybolma ihtimalini de göz önünde bulundurmak gerekir. Dolayısıyla kadın şair sayısını elbette 67 ile sınırlamak, divan sahibi kadın sayısını 12 olarak noktalamak mümkün değildir.

Yukarıda verilen bibliyografyaya bakıldığında; Osmanlının kadın şairleri üzerine yapılan ilmî yayınların pek de az olmadığı, daha ziyade divan sahibi kadınların üzerinde durulduğu görülmektedir.

Tespitlerimize göre;

- “A. Genel Çalışmalar” başlığıyla verdiğimiz bölümde kadın şairlerle ilgili; başta 7 sempozyum olmak üzere, 5 tez, 25 kitap, 4 kitap bölümü, 2 ansiklopedi maddesi, 33 makale, 15 bildiri hazırlandığı görülmüştür. Toplam çalışma sayısı 91’dir.
- “B. Özel Çalışmalar” bölümündeki 67 kadın şairle ilgili çalışmalardan; 58’i tez, 29’u kitap, 3’ü kitap bölümü, 76’sı ansiklopedi maddesi, 66’sı makale, 32’si bildiridir. Toplam çalışma sayısı 264’tür.
- Üzerinde en çok durulan kadın şair, -roman yazarı olması hasebiyle de- toplam 47 çalışma ile Fatma Âliye Hanım’dır.
- Üzerinde en çok tez hazırlanan şaireler; 18 tezle Fatma Âliye Hanım, 10 tezle Mihrî, 8 tezle Leylâ Hanım’dır.
- Hakkında en çok kitap yazılan şaireler; 5 kitapla Fatma Âliye Hanım, 4 kitapla Şeref Hanım’dır.
- Hakkında en çok kitap bölümü yazılan şaireler; 2 bölümle Zeyneb Hatun, 1 bölümle Mihrî’dir.
- Hakkında en çok ansiklopedi maddesi yazılan şaireler; 4’er ansiklopedi maddesi ile Fitnat Hanım ve Şeref Hanım’dır.
- Hakkında en çok makale yayımlanan şaireler; 17 makaleyle Fatma Âliye Hanım, 6 makaleyle Leylâ Hanım, 5 makaleyle Şeref Hanım’dır.
- Hakkında en çok bildiri sunulan şaire, Amasya’da yapılan sempozyumlara bağlı olarak, 12 bildiri ile Mihrî’dir.
- Ansiklopedi maddeleri ve tanıtım yazıları hariç, hakkında müstakil bir çalışma tespit edemediğimiz şairelerin sayısı 35 olup, bunlar;

Âfitâbî, Afife Kadın, Fâtıma Fâize Hanım, Nesîbe Safvet Hanım, Nesîbâ Tevfîka Hanım, Fasiha Hanım, Hatice İffet Hanım, Münire Hanım, Maide (Hasibe) Hanım, Fatma Nerîme Hanım,

Ayşe Vuslat Hanım, Emîne İkbâl Hanım, Sa'ide Hanım, Habîbe, Hamiyet Zehrâ Hanım, Fatma Fâzıla Hanım, Nâciye Hanım, Sâliha Suâd Hanım, Lütfiye Hanım, Şerîfe Zîbâ Hanım, Fatma Hanım, Kevser Hanım, Fatma Müzeyyen Hanım, Hatice İffet Hanım, Cevriye Banu Hanım, Suâd Hanım, Tal'at Hanım, Zafer Hanım, Seher Hanım, Fatma Servet Hanım, Mihrünnisa, Seniye Hanım, Cemîle Hanım, İhsan Raif Hanım, Arife Hanım'dır. Bu bağlamda varlığından haberdar olduğumuz 67 kadın şairin yaklaşık yarısından fazlasının ilmî bir çalışmaya konu edilmediği görülmektedir. Dolayısıyla bu da klasik Türk şiiri sahasında kadını ve kadın şairi tam anlamıyla konumlandıramayacağımız anlamına gelmektedir.

Bu çalışmada, kadın şairler üzerine yapılan yayınları ve hakkında özel çalışma bulunmayan şaireleri tespit etmek suretiyle; yapılacak yeni araştırmalar için fikir vermek ve özellikle de aruzla şiir söylediği bilinen kadın şairlerin son sayısını tespit etmek amaçlanmıştır. Elbette henüz keşfedilmemiş kadın şairlerin ve ulaşamadığımız yayınların olması muhtemeldir. Bu sahada yapılacak yeni araştırmalar, bilhassa kütüphanelerin tozlu raflarından ve şiir mecmualarından çıkacak yeni şaireler, Osmanlı'nın kadın şairleri konusundaki malumatımızı güncelleyecek ve geliştirecektir. Ve bilhassa, hakkında özel ve özgün herhangi bir çalışma bulunmayan şairelere daha çok eğilmek, klasik Türk şiirinde kadın şairin yerini belirleyebilmek adına daha da anlamlı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akman, E. (2013). "Ferîde Hanım, Bahâr-zâde", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Aksoyak, İ.H. (2014a). "Ânî, Fâtıma Ânî Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Aksoyak, İ. H. (2014b). "Fâ'ize (Fâ'izâ), Kâmetî-zâde Fâtıma Fâ'ize Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Aksoyak, İ. H. (2014c). "Sâniye, Fatma Sâniye Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Aksoyak, İ. H. (2014d). "Şerîfe Zîbâ Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Aksoyak, İ. H. (2015). "Safvet, Nesîbe Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Aksoyak, İ. H. ve Yıldız, N. (2017). "Sıdkî (Sıtkî Hatun), Emetullah Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2013a). "Şeref Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2014a). "Zeyneb, Zeyneb Hatun, Zeynünnisâ". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2014b). "Mihrî Hatun". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2014c). "Nesîbâ, Nesîbâ Tevfika Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2014d). "Leylâ Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2014e). "Sırrî Hanım, Sırrî Râhile". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2014f). "Fatma Nerîme Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2014g). "Ayşe Vuslat Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2014h). "Emîne İkbâl Hanım, Keçeci-zâde". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2014ı). "Sa'ide Hanım, İstanbullu". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2014i). "Hamiyet Zehrâ Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2014j). "Fatma Fâzıla Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2014k). "Nâciye Hanım, Nuhkuyulu". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2014l). "Lütfiye Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2014m). "Fatma Müzeyyen Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2014n). "İffet, Hatice İffet Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

A. Çelik

- Arslan, M. (2014o). "Cemîle Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2015a). "Fitnat, Fitnat Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2015b). "Fatma, Fatma Hanım, Tekirdağlı". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2015c). "Kevser, Kevser Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Arslan, M. (2018). *Mihri Hâtun Dîvânı*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı E-Kitap, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58679,mihri-hatun-divanipdf.pdf?0> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- Bozdağ, Ö.S. (2013). "Niğâr Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Cunbur, M. (2011). *Osmanlı Dönemi Türk Kadın Şairleri*. Ankara: TÜRKAD Yay.
- Çeçen, H. (2015). "Fitnat Hanım, Zübeyde". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Eren, H. (2016). "Âfitâbî (Âftâbî), Şerîfe". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Hocaoğlu, K. (2013). "Hubbî, Ayşe Hubbâ Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- İspirli, S. A. (2007). *Kadın Divan Şairleri ve Geleneğin Uzantısı*. Ankara: Salkım Söğüt Yayınları.
- İspirli, S. A. (2017). "Leylâ, Fîrûze Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Kalyon, A. ve F. Kalyon (2014). "Ayşe İsmet Teymûrî". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Kalyon, F. (2015). "Gülperî Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Kaplan, Y. (2015). "Nisâyî". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Kesik, B. (2014a). "Sâliha Suâd Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Kesik, B. (2014b). "Suâd Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Kesik, B. (2014c). "Tal'at Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Kesik, B. (2014d). "Zafer Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Kesik, B. (2014e). "Seher Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Kesik, B. (2014f). "Servet, Fatma Servet Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Kesik, B. (2014g). "Seniye Hanım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Oğuz, F. S. K. (2014). "Nakiyye, Hadîce Nakiyye Hanım, Nakiyye Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Pehlivan, G. (2013). "Tevhîde Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Saluk, R. G. (2014). "Habîbe", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Saluk, R. G. (2014). "Münîre", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Şentürk, A. A. (2009). *Kanunî Hicvîyesi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tan, B. (2014). "Seher Abdal", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Tunç, S. (2014). "Çeşm-i Âfet", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Turan, F. A. (2014). "Âdile, Âdile Sultan", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Turan, F. A. (2015a). "Afife Sultan". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Turan, F. A. (2015b). "Fatma Kamile Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Turan, F. A. (2015c). "Banu, Cevriye Banu Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Yanardağ, M. F. (2013). *Makbûle Lem'an Hanım*, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Yıldız, N. (2013a). "İffet, Hatice Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- Yıldız, N. (2013b). "Kâtib Hanım", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.

Gülün Bülbul Olduğudur: Osmanlı'nın Kadın Şairleri Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi

<http://teis.yesevi.edu.tr/> (Erişim Tarihi: 25.03.2019)

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> (Erişim Tarihi: 10.12.2019)

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> (Erişim Tarihi: 01.12.2019)